

Huvia, hyötyä vai työtä?

Kuluttajatutkimus vesistöistä saatavan
tiedon tuottamisesta ja hyödyntämisestä

Sanna Peltonen, Tommi Siljamäki, Miia Lammi



Huvia, hyötyä vai työtä?
Kuluttajatutkimus vesistöistä saatavan
tiedon tuottamisesta ja
hyödyntämisestä

Sanna Peltonen, Tommi Siljamäki, Miia Lammi

Aalto-yliopiston julkaisusarja
TAIDE + MUOTOILU + ARKKITEHTUURI 1/2012

© Sanna Peltonen, Tommi Siljamäki, Miia Lammi

ISBN 978-952-60-4679-2 (pdf)

ISSN-L 1799-4837

ISSN 1799-4837 (printed)

ISSN 1799-4845 (pdf)

Unigrafia Oy
Helsinki 2012

Author

Sanna Peltonen, Tommi Siljamäki, Miia Lammi

Name of the publication

Pleasure or work? The consumer research on gathering and use of water system information

Publisher School of Arts, Design and Architecture**Unit** Western Finland Design Centre Muova**Series** Aalto-yliopiston julkaisusarja TAIDE + MUOTOILU + ARKKITEHTUURI 1/2012**Field of research** Design**Abstract**

In Finland, the gathering of information from water system has been heavily dependent on public organizations. Decreasing resources, however, raise a need for new cost-effective ways to produce information. As one alternative, it is suggested that the voluntary work of citizens could be organized and used more effectively. Citizens' involvement highlights a need for greater understanding of why and how people participate and would like to participate in this kind of voluntary activities. The foundation for new understanding of gathering and use of water system information was created in consumer survey carried out as a part of the VETCombo project (2011-2013), which is funded by Tekes Water-program.

The objective of the survey was to understand why people participate in water quality monitoring, what motivates them, what kind of experiences people have from the current activities, and what kind of barriers prevent their participation. Based on the results, the respondents were segmented into three consumer groups by using the factor and cluster analysis. The criteria for segments were the motivational factors as well as experiences of participation in the activities. The results of the survey are examined in this report.

Keywords survey, water system, service system, citizen, motives, voluntary work**ISBN (printed)****ISBN (pdf)** 978-952-60-4679-2**ISSN-L** 1799-4837**ISSN (printed)** 1799-4837**ISSN (pdf)** 1799-4845**Location of publisher** Espoo**Location of printing** Helsinki**Year** 2012**Pages** 87

Tekijä

Sanna Peltonen, Tommi Siljamäki, Miia Lammi

Julkaisun nimi

Huvia, hyötyä vai työtä? Kuluttajatutkimus vesistöistä saatavan tiedon tuottamisesta ja hyödyntämisestä

Julkaisija Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu**Yksikkö** Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova**Sarja** Aalto-yliopiston julkaisusarja TAIDE + MUOTOILU + ARKKITEHTUURI 1/2012**Tutkimusala** Muotoilu**Tiivistelmä**

Suomessa vesistöistä saatavan tiedon kerääminen on ollut vahvasti julkisten organisaatioiden varassa. Vähenevät resurssit kuitenkin pakottavat etsimään uudenlaisia kustannustehokkaita tapoja tuottaa vesistötietoa. Eräänä vaihtoehtona on esitetty kansalaisten vapaaehtoistyön ja kansalaishavainnoinnin organisoimista ja hyödyntämistä nykyistä tehokkaammin.

Jotta kansalaisten vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta voisi tulevaisuudessa olla osa palvelujärjestelmää, tarvitaan lisää ymmärrystä siitä mikä ihmisiä vapaaehtoisessa vesistötoiminnassa motivoi, millaisia kokemuksia heillä tämän hetkisestä toiminnasta on sekä millaiset tekijät estävät heidän osallistumistaan toimintaan.

Pohjaa tälle ymmärrykselle luotiin Tekesin Vesi-ohjelmaan kuuluvan VETCombo-hankkeen (2011-2013) puitteissa keväällä 2012 toteutetulla kuluttajakyselyllä. Kyselyn tavoitteena oli vapaaehtoiseen vesistötoimintaan osallistumisen syiden ja esteiden tärkeyden kartoittamisen lisäksi tunnistaa vapaaehtoiseen vesistötoimintaan osallistuvien ihmisten keskuudesta toisistaan poikkeavia kuluttajaryhmiä. Kuluttajaryhmät muodostettiin faktori- ja ryhmittelyanalyysien avulla. Ryhmittelyn perustana käytettiin toimintaan motivoivia tekijöitä sekä kokemuksia toimintaan osallistumisesta. Kyselytutkimuksen tulokset esitellään tässä raportissa.

Avainsanat kyselytutkimus, kansalaiset, vesistöt, palvelujärjestelmä, motiivit, vapaaehtoistyö**ISBN (painettu)****ISBN (pdf)** 978-952-60-4679-2**ISSN-L** 1799-4837**ISSN (painettu)** 1799-4837**ISSN (pdf)** 1799-4845**Julkaisupaikka** Espoo**Painopaikka** Helsinki**Vuosi** 2012**Sivumäärä** 87

Esipuhe

Kestävän kehityksen tavoitteet ja ilmastomuutoksen ehkäiseminen ovat nostaneet ympäristötiedon yhä merkittävämmäksi tekemäksi sekä yrityksille että tavallisille kuluttajille. Tuhansien järvien ja mereen rajautuvassa Suomessa on helppo ymmärtää vesistöjen rooli ympäristön tilan seurannassa. Vesistöt kertovat meille ympäristössä tapahtuvista muutoksista ja ihmisen toiminnan vaikutuksesta ympäristöön.

Vesistöistä saatavan tiedon kerääminen on tähän saakka ollut pitkälti julkisten organisaatioiden kuten tutkimuslaitosten, ELY-keskuksien ja Suomen ympäristökeskuksen varassa. Kerätty tieto on ollut hajallaan eri tietokannoissa eikä sitä ole pystytty levittämään ja hyödyntämään sen kaikessa potentiaalissaan. Tarvitaan uusia keinoja, jolla tavalliset kuluttajat voivat osallistua vesistöjen tilan seurantaan ja ymmärtää niiden hienovaraisia – tai katastrofaalisia – viestejä ympäristön muutoksista.

Vesistöt kertovat monta tarinaa, joista osa kiinnostaa erityisesti tutkijoita, toiset päättäjiä. Tavallisille kuluttajille vesistö on kala-apaja tai virkistysalue, joillekin myös elinkeino. On tärkeää ymmärtää eri kohderyhmien tietotarpeita ja toiveita osallistua vesistönseurantaan, jotta eri tarinat ja aktiviteetit kohtaavat oikeat ihmiset informaatiotulvan keskellä.

Pinnan alla piilee mittaamattoman arvokas luonnonvara, joka avautuu aistien ja mikroskoopin avulla - miksei tulevaisuudessa myös kännykän tai internetin välityksellä. On aika laittaa pää pinnan alle ja nähdä, miten ja miksi kuluttajat ovat innostuneet vesistönseurannasta.

Vaasassa 31.5.2012

Miia Lammi | Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVA
VETCombo Muovan osahankkeen vastuullinen johtaja

SISÄLLYS

1.	Johdanto	7
1.1	VETCombo-hanke	8
1.2	Raportin sisältö ja rakenne	9
2.	Asiantuntijahaastattelut	10
2.1	Asiantuntijahaastattelut pähkinänkuoressa	11
2.2	Palveluideat asiantuntijahaastatteluiden pohjalta	16
3.	Kuluttajakysely	19
3.1	Kyselyn toteutus	19
3.2	Vastaajaprofiili	22
3.3	Vesistötietoon liittyvät teemat	26
3.4	Vesistöseurantaan liittyvät kysymykset	30
3.5	Osallistumista vaikeuttavat tai estävät tekijät	42
3.6	Vesistönsuojeluun liittyvien toimien tärkeys	46
3.7	Palveluideoiden arviointi	48
4.	Kuluttajaryhmät	55
4.1	Kuluttajaryhmien profiilit	56
4.2	Vesistöseurannan kuluttajaryhmät	60
5.	Johtopäätökset	64

KUVALUETTELO

Kuva 1 Tiivistelmä asiantuntijahaastatteluista.....	10
Kuva 2 Vesistöseurannan vaiheet toimintaan osallistujan näkökulmasta..	11
Kuva 3 Vesistöseurannan nykyiset kohderyhmät	13
Kuva 4 Asiantuntijahaastatteluista nousseet vesistöseurantaan motivoivat tekijät.....	14
Kuva 5 Asiantuntijahaastatteluiden analyysissä esiin nousseita kehityskohteita	15
Kuva 6 Toimijakenttä ja tiedon saatavuus	37
Kuva 7 Tietojen luotettavuus.....	38
Kuva 8 Viranomaiset	38
Kuva 9 Toiveita vesistöseurantaan liittyen	39
Kuva 10 Yhteenveto avoimista vastauksista: S1.....	51
Kuva 11 Yhteenveto avoimista vastauksista: S2	52
Kuva 12 Yhteenveto avoimista vastauksista: S3.....	53
Kuva 13 Yhteenveto avoimista vastauksista: S4.....	54
Kuva 14 Ryhmä 1 - Käytännön tuloksia vaativa konkari.....	61
Kuva 15 Ryhmä 2 – Aktiivinen vesistöhavaintojen pohtija	62
Kuva 16 Ryhmä 3 – Sosiaalinen luonnossa rentoutuja.....	63

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1 Vastaajien ikäjakauma	22
Kuvio 2 Vastaajien koulutustausta.....	23
Kuvio 3 Vastaajan suhde vesistöön.....	24
Kuvio 4 Vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan osallistuminen	25
Kuvio 5 Vesialueen ominaisuuksiin liittyvien tietojen tärkeys vastaajille keskiarvoina	26
Kuvio 6 Kysymyksen 2 väittämien vastausten jakauma eri vastausvaihtoehtojen kesken	27
Kuvio 7 Vesistötietolähteiden tärkeys vastaajille keskiarvoina	30
Kuvio 8 Vesistöseurantaan osallistumisen kesto.....	31
Kuvio 9 Vesistöseurannan kohde.....	32
Kuvio 10 Vesistöseurantaan tai muuhun vesistöjen hyväksi tehtävään työhön motivoivien tekijöiden tärkeys keskiarvoina	33
Kuvio 11 Kysymyksen 7 väittämien vastausvaihtoehto jakaumat.....	34
Kuvio 12 Kokemukset vesistöseurannasta keskiarvoina	35
Kuvio 13 Kysymyksen 8 väittämien saamat jakaumat eri vastausvaihtoehtojen kesken	36
Kuvio 14 Motivoivien faktoreiden tärkeys kyselyyn vastanneille prosentteina	42
Kuvio 15 Vapaaehtoista vesistöseurantaa tai muuta lähivesialueen hyväksi tehtävää toimintaa vaikeuttavien tai sitä estävien tekijöiden tärkeys keskiarvoina	43
Kuvio 16 Toimintaan osallistumisen esteitä kuvaavien faktoreiden tärkeys vastaajille.....	45
Kuvio 17 Erilaisten vesistönsuojeluun liittyvien toimien tärkeys keskiarvoina	47
Kuvio 18 Ideoiden vertailu eri ominaisuuksien saamien keskiarvojen suhteen	49
Kuvio 19 Toimintaan osallistumisen motiiveja ja kokemuksia kuvaavien faktoreiden saamat keskiarvot klustereittain	57
Kuvio 20 Toimintaan osallistumisen esteitä kuvaavien faktoreiden saamat keskiarvot klustereittain.....	58

Kuvio 21 Erilaisten vesistötietojen tärkeyttä kuvaavien faktoreiden saamat keskiarvot klustereittain	59
Kuvio 22 Erilaisten vesistönsuojelun toimia kuvaavien faktoreiden tärkeys keskiarvona klustereittain	60

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1 Faktorit vesialueen ominaisuuksiin ja tilaan liittyvien tietojen tärkeydestä ja saatavuudesta (kysymys 2).....	28
Taulukko 2 Faktorit vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan motivoivista tekijöistä sekä vesistöseurantakokemuksista (kysymykset 7 ja 8)	40
Taulukko 3 Faktorit vesistöseurantaan tai muuta lähivesien hyväksi tehtävää työtä estävistä tekijöistä (kysymys 10)	44
Taulukko 4 Faktorit vesistönsuojelun eri toimien tärkeydestä (kysymys 19)	48
Taulukko 5 Havaintojen määrät klustereittain.....	56

LIITEET

Liite 1 Kyselyn saate	69
Liite 2 VELHO-hankkeen käyttämä saate.....	70
Liite 3 Webropol kyselylomake	71

1. Johdanto

Suomen ympäristön tilan seurannan keskeisimmät strategiset tavoitteet on esitetty Ympäristöministeriön tuottamassa *Ympäristön tilan seurannan strategia 2020* –raportissa.¹ Yksi strategian lähtökohdista on riittävän tiedon tuottaminen päätöksenteon tueksi ja lainsäädännön vaatimuksiin vastaamiseksi. Ympäristön tilan seurannan tarpeellisuutta arvioidaan kansainvälisten ja kansallisten seuranta- ja raportointivelvoitteiden sekä hallinnon ja kansalaisten ympäristötiedon tarpeiden pohjalta. Kansalaisten tietotarpeet ovat siis nousseet varsin keskeiseen rooliin ympäristön tilan seurannassa.

Toinen strateginen tavoite on kehittää koko ympäristötiedon tuotantoketjun kustannustehokkuutta niin, että pystytään tuottamaan enemmän ja laadukkaampaa tietoa vähemmillä resursseilla. Eräänä keinona tähän pääsemiseksi mainitaan **vapaaehtoistyön ja kansalais-havainnoinnin organisoiminen ja hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan**. Kansalaisten tekemällä havainnoinnilla on suunniteltu täydennettävän viranomaisten tekemää ympäristön seurantaa. Ympäristöministeriön raportissa on tuotu esiin keinoja edistää kansalaisten osallistumista ympäristöseurantaan. Yhtenä esimerkkinä esiin on nostettu sosiaalinen media. Ympäristötiedon tuotantoketjussa kansalaiset voivat siis toimia ympäristön seurantaan liittyvän tiedon ja palveluiden kulutuksen lisäksi myös tiedon tuottajina.

Vesiekosysteemitieto on yksi ympäristötiedon muoto, jolla tarkoitetaan tietoa vesialueen ja siihen liittyvän ranta- ja kosteikkoalueen elollisen ja elottoman luonnon muodostamasta kokonaisuudesta. Kansalaisten osallistuminen tiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen on valtakunnallisesti merkittävä tavoite, mutta sen toteuttaminen ei ole yksinkertaista. Kansalaisten tekemään seurantaan liittyy haasteita kuten laadun varmistus, vapaaehtoisten rekrytointi ja sitouttaminen sekä menetelmät ja käytännöt. Yhtenä haasteena voidaan pitää myös sitä, että vapaaehtoisten tekemää ympäristöseurantaa ei tunneta riittävästi. On tarpeen ymmärtää ihmisten

¹ Ympäristöministeriö (2011) Ympäristön tilan seurannan strategia 2020. Ympäristöministeriön raportteja 23/2011

toiveita, motiiveja ja tietotarpeita sekä kansalaishavainnointiin ja tiedon käyttöön liittyvää toimintaa.

1.1 VETCombo-hanke

TEKESin VESI-ohjelmaan kuuluvan VETCombo-hankkeen tavoitteena on tutkia ja kehittää käyttäjälähtöisiä palvelujärjestelmiä, jotka rakentuvat vesiekosysteemistä saatavan tiedon monipuoliseen keräämiseen, käyttöön ja kaupallistamiseen.

VETCombo -hankkeessa:

- 1) Edistetään julkisten tietovarantojen tehokkaampaa käyttöä sekä hyödyntämistä liiketoiminnassa
- 2) Tutkitaan millainen palvelujärjestelmä luo vesiekosysteemitietoon pohjautuvaa liiketoimintaa
- 3) Pilotoidaan palvelumuotoilua kuluttaja- ja yrityssektorin palvelutuotannon kehittämisessä hyödyntäen ICT-teknologiaa

Käyttäjälähtöinen palvelujärjestelmä kuvaa vesiekosysteemitietoon pohjautuvien palveluiden toimijoita, prosesseja sekä laitteita, tietokantoja ja ohjelmistoja käyttäjän näkökulmasta. Tiedon kaupallistamisessa ja palvelujärjestelmien kehittämisessä hyödynnetään palvelumuotoilun menetelmiä sekä ICT-ratkaisuja, joista keskeisessä roolissa ovat mobiili- ja internet-teknologiat.

Palvelujärjestelmien tutkimisessa ja kehittämisessä huomioidaan sekä paikallisten palvelujärjestelmän kehittämistavoitteet että kansainvälisen palveluliiketoiminnan ja tutkimusinfrastruktuurin tavoitteet. Osana palvelujärjestelmää kehitetään julkisen sektorin tuottamia tietopalveluja siten, että ne tukevat yritysten palveluliiketoimintaa huomioiden samalla julkisen sektorin tarpeet ja velvoitteet muun muassa vesien hoidon toteutusohjelman (vesipuitedirektiivi) osalta. Paikallisilla palvelujärjestelmillä halutaan luoda "win-win" toimintaympäristöjä, jotka ovat alueen yritysten, julkisten toimijoiden, kansalaisten sekä median näkökulmasta hyödyllisiä.

VETCombo-hankkeen tutkimusosapuolina ovat Helsingin yliopiston ympäristötieteiden laitos, Helsingin yliopiston Lammin biologinen asema, Suomen ympäristökeskus (SYKE), Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitos sekä Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen erillislaitos Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova.

VETCombo-hankkeessa Muovan osaprojekti keskittyy käyttäjälähtöiseen näkökulmaan vesiekosysteemitietoon perustuvan palvelujärjestelmän kehittämisessä. Muova osaprojekti on jaettu kahteen päätavoitteeseen. Ensimmäisenä tavoitteena on kuvata nykyistä vesiekosysteemitietoon liittyvää palvelujärjestelmää sekä visioida ja visualisoida tulevaisuuden palvelujärjestelmää. Toinen päätavoite sisältää palvelutuotannon pilotoinnin sekä yrityssektorin että kuluttajasektorin näkökulmasta. Yrityssektorin pilotoinnissa hankkeeseen osallistuville case-yrityksille luodaan palvelumuotoilun menetelmiä käyttäen kokonaisvaltaiseen käyttäjäkokemukseen perustuvia palvelukonsepteja. Kuluttajasektorin pilotoinnissa luodaan kuluttajatutkimuksen tulosten pohjalta käyttäjille hyödyllisiä ja houkuttelevia palvelukonsepteja liittyen vesiekosysteemitiedon tuottamiseen ja käyttämiseen.

1.2 Raportin sisältö ja rakenne

Kansalaiset tulevat olemaan tulevaisuuden palvelujärjestelmässä keskeisessä roolissa. VETCombo-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa haastateltiin asiantuntijoita ja kartoitettiin heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan vesiensuojelun kansalaistoiminnasta. Asiantuntijahaastattelusta saatu tieto toimi pohjana kuluttajille suunnatulle kyselytutkimukselle, jossa kartoitettiin muun muassa kansalaisten tietotarpeita ja motiiveja osallistua vesistön tilan seurantaan.

Asiantuntijahaastatteluiden pohjalta luotiin alustavia ideoita tulevaisuuden palveluille, joiden kiinnostavuutta ja hyödyllisyyttä testattiin kyselyssä. Testauksen tarkoituksena oli saada esiin piileviä tarpeita sekä ideoita tulevaisuuden palveluille.

Tähän raporttiin on koottu VETCombo-hankkeen puitteissa toteutettujen asiantuntijahaastatteluiden ja kyselyn tulokset. Raportissa kuvataan asiantuntijahaastatteluiden pohjalta ideoidut palvelutuokiot sekä kyselyn perusteella muodostetut kuluttajaprofiilit. Kyselyn tulokset on ryhmitelty ja raportoitu teemoittain: kuluttajia kiinnostava vesistötieto, kokemukset vesistöseurannasta, toimintaan osallistumista estävät tekijät sekä vesistönsuojelun toimien koettu tärkeys.

2. Asiantuntijahaastattelut

VETCombo-hankkeen alussa toteutettujen asiantuntijahaastatteluiden tavoitteena oli lisätä ymmärrystä kansalaisten aktivoinnin keinoista sekä kansalaisia lähivesien hyväksi tehtävään toimintaan motivoivista tekijöistä. Lisäksi kartoitettiin aiemmissa hankkeissa käytettyjä kansalaisten aktivointitapoja, siirrettävissä olevia hyviä käytäntöjä sekä toiminnassa esiin nousseita haasteita.

Haastateltavat asiantuntijat valittiin kartoittamalla, millaisia kansalaisten aktivointia sisältäviä vesistönsuojelun teemaan liittyviä hankkeita on viime aikoina ollut käynnissä. Kartoituksen perusteella todettiin vesistöseurannan olevan yksi merkittävä kansalaisaktiivisuutta hyödyntävä toimintamuoto, joten näistä hankkeista muodostui lähtökohta asiantuntijoiden valinnalle.

Haastateltavaksi asiantuntijoiksi valittiin edustajia ELY-keskusten koordinoimista hankkeista sekä kaksi käytännön vesistöseurantaa tekevää henkilöä. Lisäksi haastateltiin muutamaa asiantuntijaa, jotka ovat toimineet kansalaisaktiivisuutta hyödyntävissä ja siihen kannustavissa projekteissa vesistöseurannan ulkopuolella.



Kuva 1 Tiivistelmä asiantuntijahaastatteluista

Haastattelut toteutettiin puhelinhaastatteluina marras-joulukuussa 2011. Haastattelu oli muodoltaan teemahaastattelu, jolloin keskustelu eteni vapaamuotoisesti esitettyjen ennalta suunniteltujen teemojen ympärillä. Haastatteluita toteutettiin 7 kappaletta, minkä jälkeen todettiin aineiston olevan kylläinen. Erityisesti vesistöseurannan osalta todettiin, ettei lisähaastatteluilla enää saataisi uutta informaatiota.

Haastattelut litteroitiin ja tiivistettiin teemoihin. Rakentunut vapaamuotoinen käsitekartta kiteytti haastatteluiden sisällön ja helpotti keskeisten teemojen tunnistamista aineistosta.

2.1 Asiantuntijahaastattelut pähkinänkuoressa

Vesistöseuranta nousi tärkeäksi kansalaisten vapaaehtoisuuteen perustuvan lähivesien hyväksi tehtävän toiminnan muodoksi. Toiminta on tyypillisesti organisoitu yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Vesistöseurannassa vapaaehtoiset henkilöt seuraavat oman lähivetensä tilaa tekemällä havaintoja tai määrämuotoisia mittauksia esim. leväkukinnoista, veden lämpötilasta, näkösyvyydestä, kalastosta ja veden korkeudesta. Toiminta tapahtuu tyypillisesti yhteistyössä ely-keskuksen kanssa.



Kuva 2 Vesistöseurannan vaiheet toimintaan osallistujan näkökulmasta

Havainnoijien rekrytoinnissa lehti-ilmoitukset ja -jutut ovat tärkeitä kiinnostuksen herättäjiä. Myös tuttavien värvääminen mukaan toimintaan oli koettu tehokkaaksi. Viestinnässä korostui perinteisten tiedotusvälineiden merkitys sekä asian esitleminen paikallisessa mediassa. Sen sijaan sosiaalisen median rooli koettiin olevan vasta muotoutumassa. Teemaan liittyville hankkeille on perustettu Facebook-sivut, jotka toimivat hyvänä lisänä nettisivujen ohella. Muutoin sosiaalinen media ei ole erityisen merkittävä tiedotuskanava. Sosiaalisen median tärkeimmäksi hyödyksi koettiin se, että sen kautta tavoitetaan henkilöitä joita ei muuten tavoitaisi.

Asiantuntijahaastatteluissa nousi esiin uusien vesistöseuraajien rekrytoinnin vaikeus. Vapaaehtoisten saaminen mukaan ensimmäiselle havainnointikaudelle koettiin kaikkein vaikeimpana. Ensimmäisen havainnointikauden jälkeen ihmiset yleensä halusivat jatkaa mukana toiminnassa.

”Jos joku mittaja on jostain syystä vaihtunut, kun ei ole enää vaikkapa pystynyt tekemään mittauksia, niin uusi on ensin empinyt, että enhän minä ja eikä minusta, mutta kun on ollut kesän mukana niin sitten on että ilman muuta voin ruveta. Se on jännä miten siitä pidetään kun näkee sen homman. Se on ollut siitä mukava. Ehkä ajatellaan työläämpänä kuin se onkaan ja sitten se että onko siitä mitään hyötyä. Sitten kun nähdään miten ne tulokset vaihtelevat niin ilmeisesti se mielenkiinto siitä herää.”

Haasteena lieneekin seurannan aloittaminen. Kynnyksen madaltaminen vesistöseurannan aloittamisessa, aktiivinen tiedotus sekä vesistöseurannan vaivattomat menetelmät lienevätkin keskeisiä keinoja saada ihmiset vesistöseurannan pariin.

”Tärkein asia on ehdottomasti näkyvyys. Kaikkiin asioihin mitkä ovat järkeviä joko eduksi tai haitaksi niin niihin pitää näkyvästi tarttua. On selkeää että mitä enemmän toiminta on ihmisten nähtävillä sitä enemmän se lisää kiinnostusta.”

”Kun saatiin julkisuutta lehdistöstä se herätti kiinnostusta huomattavasti. Ihmiset kokevat että kun asia saa julkisuutta niin se on automaattisesti tärkeä asia. Kyllähän se julkisuus erittäin hyvä olisi. Saataisiin faktojakin tietoon paremmin.”

Vapaaehtoiset vesistöseuraajat käyvät säännöllisesti tekemässä havaintoja tietyssä havaintopisteessä ja kirjaavat tulokset lomakkeelle. Seuranta-tulokset toimitetaan avovesikauden jälkeen ELY-keskukseen analysoitavaksi ja raportoitavaksi.

Toiminnan kohderyhmät

Haastatellut asiantuntijat määrittivät toiminnan kohderyhmäksi ja potentiaalisiksi vesistöseurannan tekijöiksi kaikki lähivesistään kiinnostuneet ihmiset. Käytännössä kesämökkiläiset ovat olleet aktiivisimpia toimintaan osallistujia. Myös ranta-asukkaat sekä vesiensuojeluyhdistysten jäsenet ovat tärkeitä ryhmiä.



Kuva 3 Vesistöseurannan nykyiset kohderyhmät

Toimintaan on haastattelujen perusteella hakeutunut ihmisiä, jotka ovat syystä tai toisesta kiinnostuneita vesiensuojelutyöstä. Tärkeimmäksi syyksi haastatteluissa mainittiin ihmisten huoli lähiveden tilasta. Myös mittauksien muutosten seuraaminen ja ymmärtäminen koettiin mittauksien keskuudessa palkitsevana.



Kuva 4 Asiantuntijahaastatteluista nousseet vesistöseurantaan motivoivat tekijät

Asiantuntijahaastatteluita analysoitaessa tunnistettiin teemoja, joihin liittyvät toimet voisivat sekä lisätä vesistöseurannan kiinnostavuutta että vahvistaa nykyisten mittaajien positiivisia kokemuksia toimintaa kohtaan.

Mahdolliseksi kehittämiskohteeksi tunnistettiin yhteisöllisyyden nykyistä voimakkaampi hyödyntäminen. Hankkeiden puitteissa järjestettiin uusille havainnoijille koulutustilaisuuksia, joiden tavoitteena oli kouluttaa mittaajat tehtävään. Yhteisöllisyyttä pyrittiin rakentamaan hankkeen Facebook-sivujen ja aika ajoin tapahtuvan sähköpostitiedottamisen kautta. Yhteisiä tapaamisia tai palautekeskusteluita mittaajille ei järjestetty. Kontaktit rajoittuivat siis uusien mittaajien valmennukseen. Aiemmin mukana olleisiin mittaajiin oltiin yhteydessä lähinnä sähköposti-tiedotteiden muodossa.

Yhteisöllisyys voi toteutua myös virtuaalisen yhteisön kautta. Virtuaalinen yhteisö voisi parhaimmillaan tarjota mittaajille tai asiasta kiinnostuneille keskustelufoorumin, jossa aiheen tiimoilta nousseita kysymyksiä voidaan pohtia yhdessä, etsiä ja puntaroida erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja sekä jakaa kokemuksia. Erityisesti ongelmatilanteissa samaa asiaa pohtivien kanssaihmiesten vertaistuki voi olla tärkeää. Nykyiset vesistöseurantaan liittyvät Facebook-yhteisöt eivät ole vielä muodostuneet aidoksi vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden kokemusta tarjoaviksi paikoiksi.

Kylä- tai vesiensuojeluyhdistysten organisoimassa vesistöseurannassa oli toiminnan alkuvaiheessa mittaajien kesken kokoustettu muutaman kerran, keskusteltu koontiraportin tuloksista tai keskusteltu poikkeavista mittaus-

tuloksista. Toiminnan vakiintumisen myötä yhteiset tapaamiset ovat jääneet pois.

Nykyisten mittaajien mielipiteitä, kokemuksia tai kehittämisideoita ei ole järjestelmällisesti kerätty. Tämä voisi olla hyödyllistä sekä käyttäjien osallistamisen ja sitouttamisen että mittaustoiminnan kehittämisen kannalta.



Kuva 5 Asiantuntijahaastatteluiden analyysissä esiin nousseita kehityskohteita

Haastatellut asiantuntijat kokivat toiminnan juurtuminen ja jatkuminen hankkeiden päättymisen jälkeen tärkeänä, joskin ongelmallisena asiana. Kansalaisaktiivisuuden osalta haastatellut kaipaivat lisää ymmärrystä siitä, miten ihmiset saadaan lähtemään mukaan toimintaan, miksi he ovat mukana eli mitä he itse toiminnasta saavat, mitä toiminnasta on heille hyötyä ja ketkä toiminnasta lopulta hyötyvät eniten. Haastatellut kaipaivat myös syvempää ymmärrystä siitä, miten ihmiset saadaan sitoutettua toimintaan ja viemään asiaa eteenpäin heidän omissa yhteisöissään.

Asiantuntijahaastattelut vahvistivat VETCombo -hankkeen lähtökohtana olevaa oletusta siitä, että on tärkeää ymmärtää syvällisemmin kansalaishavainnoinnin syitä ja motivoivia tekijöitä. Motivoivien tekijöiden tunteminen on keskeisessä roolissa mietittäessä, millaisia kuluttajille suunnattujen uusien vesitietoon perustuvien hyödyllisten ja houkuttelevien

palveluiden tulisi olla. Toimintaan motivoivien tekijöiden ymmärtäminen auttaa niin ikään kehittämään toiminnan houkuttelevuutta sekä toimintaan sitoutumista tukevia elementtejä. Vapaaehtoisten sitoutuminen on erityisen merkittävää pitkäkestoisessa toiminnassa, jossa mittaajalla on suuri vaikutus sekä tulosten laatuun että määrään.

2.2 Palveluideat asiantuntijahaastatteluiden pohjalta

Asiantuntijahaastatteluissa tunnistettuihin teemoihin ideoitiin erilaisia tulevaisuuden palveluratkaisuja. Neljä palveluideaa jalostettiin kuviksi palvelutuokioista, joiden teemoina olivat mittaustulosten kirjaamisen nopeuttaminen, yhteisöllisyyden hyödyntäminen, matalan kynnyksen vesistöseuranta sekä tietopankki lähivedestä. Tuokiokuvien havainnollistetut palveluratkaisut esiteltiin osana kyselytutkimusta, jonka avulla voitiin testata ideoita potentiaalisilla käyttäjillä.

Palveluratkaisuja kuvaavat tuokiokuvat ovat pelkistettyjä kuvauksia tulevaisuuden palvelumahdollisuuksista. Ne kiteyttävät palveluratkaisun ja palvelun käyttöympäristön keskeisimmät piirteet kuvan ja lyhyen tekstin avulla. Näin voidaan ohjata potentiaalisen käyttäjän huomio arvioinnin kannalta merkityksellisiin asioihin. Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan ehdotettujen palveluratkaisujen kiinnostavuutta, kokeilu-/käyttöhalukkuutta, tarpeellisuutta sekä ratkaisun kykyä kannustaa tutustumaan lähivesialueeseen.

Seuraavassa esitellään ehdotetut palveluratkaisut sekä niistä tehdyt tuokiokuvat.

Idea 1



Vesistöseurannan tulosten kirjaaminen ja lähettäminen älypuhelimella suoraan havaintopaikalta tietokantaan, jonka jälkeen tiedot ovat välittömästi hyödynnettävissä esim. karttatietopalvelussa.

Ratkaisun tavoitteena on saada mittaustulokset käyttöön nykyistä nopeammin. Samalla mittaajan tekemät työvaiheet vähenevät, kun mittaustulokset voi lähettää suoraan sähköisessä muodossa.

Samalla mittaustoiminnan organisoijan työvaiheet vähenevät, koska tietoja ei enää tarvitse manuaalisesti syöttää lomakkeilta tietokoneelle. Tiedon syötön automatisoituminen ja työvaiheiden väheneminen vähentävät eri vaiheissa tapahtuvia syöttövirheitä.

Ratkaisu mahdollistaa välittömän palautteen antamiseen mittaajalle.

Idea 2



Lähivesistön tilasta kiinnostuneiden verkkoyhteisö, jossa voidaan jakaa tietoa ja kokemuksia sekä luoda yhteistä toimintaa.

Ratkaisun taustalla on ajatus yhteisöllisyyden hyödyntämisestä nykyistä voimakkaammin. Yhteisö voi olla virtuaalinen, jolloin yhteisö voi toimia paikallisen ryhmän vertaistukiryhmänä mutta myös valtakunnallisena samanhenkisten ihmisten keskustelufoorumina.

Virtuaaliyhteisö tarjoaa mahdollisuuden esim. seudun kesäasukkaille osallistua yhteisöön ympäri vuoden vaikka heillä olisikin talvisin pitkä välimatka mökkiseudulle.

Virtuaaliyhteisö tarjoaa kanavan jakaa kokemuksia muiden samasta asiasta kiinnostuneiden kanssa.

Idea 3



Vesistön kaikki käyttäjät voivat tehdä täydentävää seurantaa. Ohjeistukset ja välineet mittaamiseen ovat kaikkien saatavilla. Hyödyllistä ja opettavaista tekemistä esim. perheen kanssa.

Ratkaisun tarjoama matalan kynnyksen vesistöseuranta mahdollistaa vesistöseurannan kokeilemisen ja tekemisen myös ilman pitkäaikaista sitoutumista.

Mahdollisuus kokeilla vesistöseurantaa voi toimia kiinnostuksen herättäjänä myös tavoitteellisempaa vesistöseurantaa kohtaan.

Idea 4



Oman lähijärven havaintotulokset ja tiedot kuvioina, taulukoina ja esityksinä saatavilla silloin, kun itse haluan. Esim. veden laadun muutokset nähtävissä heti mittauksen jälkeen.

Ratkaisu tarjoaa mahdollisuuden koota omaa lähijärveä, sen ranta-alueita, palveluita yms. käsittelevä tieto yhteen paikkaan ja näin helpottaa tiedon saatavuutta.

Palvelussa on mahdollisuus nähdä sekä omat että muiden tekemät havainnot heti mittaustulosten kirjautumisen jälkeen.

Palvelussa voi räätälöidä omaa käyttäjäprofiilia niin että itseä kiinnostavat tiedot ovat heti saatavilla.

3. Kuluttajakysely

Asiantuntijahaastattelujen jälkeen nähtiin tarpeellisenä monipuolistaa saatua ymmärrystä vesistöseurannan tekemisestä, taustalla vaikuttavista motiiveista sekä ihmisten tietotarpeista. Syvällisen käyttäjäymmärryksen luominen edellyttää tietoa suoraan käyttäjiltä eli vesistöseurantaan tai muuhun lähivesien hyväksi tehtävään toimintaan osallistuvilta henkilöiltä.

3.1 Kyselyn toteutus

VETCombo-hankkeen taustakartoituksen ja asiantuntijahaastatteluiden perusteella todettiin, että kansalaisten vapaaehtoisuuteen perustuvan toiminnan merkityksestä huolimatta aiheesta löytyy varsin vähän tutkimustietoa. Jotta vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta voisi tulevaisuudessa olla osa toimivaa palvelujärjestelmää, tarvitaan lisää ymmärrystä siitä, mikä ihmisiä vapaaehtoiseen vesistötoimintaan motivoi, millaisia kokemuksia heillä toiminnasta on ja millaiset tekijät estävät/haittaavat heidän osallistumistaan toimintaan.

Kyselyn suunnittelu

Käyttäjäymmärryksen luomiseksi Muova toteutti tässä julkaisussa raportoidun kuluttajakyselyn. Kyselyn teemat nousivat taustakartoituksesta sekä asiantuntijahaastatteluista. Kyselyn teemat ja kyselyrunko rakennettiin Muovan toimesta. Kysymysten kommentointiin ja sisällön kehittämiseen osallistuivat myös muut VETCombo-hankkeen tutkimusosapuolet sekä asiantuntijahaastatteluiden yhteydessä kontaktoidun VELHO-hankkeen² edustajat.

² Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toteuttama, osittain EU:n Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta rahoitettava hanke, jossa kehitetään vesien- ja luonnonhoitoa alueellisesti ja paikallisesti Lounais-Suomen vesistöalueilla

Muova viimeisteli kyselylomakkeen ja toteutti kyselyn Webropol-ohjelmalla. Kysely oli avoinna 19.3.-16.4.2012 välisen ajan. Tulosten analysoinnista ja raportoinnista vastasi Muova.

Kyselyn kohderyhmä

Koska lähivesistä kiinnostuneita ihmisiä ei ole mahdollista lähestyä minkään tietyn osoiterekisterin kautta, kyselyn kohderyhmäksi valittiin vesistöseurantaa tekevät, johonkin muuhun lähivesien hyväksi tehtävään toimintaan osallistuvat, yleisesti vesien tilasta kiinnostuneet sekä muut aiheesta kiinnostuneet henkilöt.

Tavoitteena oli saattaa kyselyn avoin linkki mahdollisimman laajan, aiheesta potentiaalisesti kiinnostuneen ihmisjoukon tietoisuuteen. Avoin linkki kyselyyn oli saatavilla useiden eri tahojen internet-sivuilla (Suomen ympäristökeskus, Vesijärvisäätiö, Vesijärven ystävät, Salon kaupunki ja Muova).

Kyselylinkki lähetettiin VELHO-hankkeen edustajien toimesta heidän osoiterekisterinsä kautta Satavesi ja Pro Saaristomeri -vesistöohjelmien vesistöalueryhmille, joihin kuuluu vesistötarkkailijoiden lisäksi edustajia muun muassa kunnista, teollisuudesta ja järviyhdistyksistä.

Kyselylinkki lähetettiin Muovan toimesta noin 50 eri vesiensuojelu- ja hoitoyhdistyksen hallituksen jäsenelle yhdistysten internet-sivuilla olleiden yhteystietojen perusteella. Saatteessa viestin vastaanottajia pyydettiin vastaamaan kyselyyn sekä välittämään kyselylinkki eteenpäin oman yhdistyksensä jäsenistölle.

Tulosten analysointi

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 363 henkilöä. Vastauksista poistettiin epäkurantteina kahden vastaajan tiedot ennen tilastollisten analyysien tekoa. Aineisto analysoitiin IBM SPSS Statistics 19 -ohjelmalla.

Tilastollisten perusanalyysien lisäksi tehtiin joidenkin kysymysten osalta faktorianalyysi. Faktori on piilevä, ei suoraan havaittavissa oleva, ”piilomuuttuja”, jonka olemassaolo voidaan päätellä konkreettisista, havaittavissa olevista muuttujista.³ Joidenkin käsitteiden mittaaminen yhdellä muuttujalla on mahdotonta, joten tarvitaan useita samaa ilmiötä mittaavia muuttujia. Kyselylomakkeella esitetyt väittämät ovat näitä muuttujia.

³ Mellin, Ilkka (2004) Faktorianalyysi
http://www.sal.tkk.fi/vanhat_sivut/Opinnot/Mat-2.112/pdf/FACTO10.pdf

Faktorianalyysin lähtökohtana ovat muuttujien väliset korrelaatiot. Voimakkaasti toisiinsa yhteydessä olevien muuttujien tulkitaan kuvaavan samaa ”piilomuuttujaa”. Faktorit kertovat siitä, millaiset asiat vastaajat ovat liittäneet yhteen. Kuhunkin faktoriin onkin koostettu vastaajien mielestä samasta asiasta kertovat muuttujat. Faktorianalyysin tavoitteena on ryhmitellä muuttujia ja näin yksinkertaistaa analyysia.⁴

Faktoroinnissa edettiin eksploraatiivisesti eli kokeiltiin erilaisia vaihtoehtoja ja katsottiin, millaisia faktoreita muodostuu ja miten hyvin ne ovat tulkittavissa.⁵ Faktoreita muodostettiin kysymyslomakkeen kysymyksistä 2, 7 ja 8, 10 sekä 19 (katso liite 3. Kyselylomake).

Faktoreiden muodostamisen jälkeen laskettiin kuhunkin faktoriin kuuluvien muuttujien perusteella summamuuttujat. Summamuuttujaksi nimitetään muuttujaa, jonka arvot on saatu laskemalla yhteen useiden erillisten, mutta samaa ilmiötä mittaavien muuttujien arvot. Välttämistä saadaan tilastolliset muuttujat, joilla laskutoimitusten tekeminen on mahdollista. Summamuuttujien avulla saadaan tiivistetty kuva asenteista.⁶

Tässä tutkimuksessa summamuuttujat muodostettiin käyttämällä faktoreille voimakkaimmin latautuneiden muuttujien saamia arvoja. Analyysin helpottamiseksi summamuuttujien saamat arvot luokiteltiin uudelleen kolmeen luokkaan, jotka nimettiin ’Paljon, Jossain määrin, Vähän’. Summamuuttujien arvot luokiteltiin uusiin luokkiin siten, että ääripäiden rajat asetettiin n. 37,5 % kohtaan, jolloin keskimmäiseen luokkaan jäi n. 25 % arvoista. ’Paljon’ –luokkaan kuului summamuuttujat arvoista 37,5 %, ’Jossain määrin’ –luokkaan 25 % arvoista sekä Vähän’ –luokkaan 37,5 %.

Koska kuluttajakyselyllä haluttiin saada tietoa siitä, millaisia kuluttajaryhmiä vesistöseurantaan tai muuhun vastaavaan lähivesien hyväksi tehtävään työhön osallistuvista henkilöistä voidaan tunnistaa, muodostettiin aineistosta kuluttajaklustereita. Tässä tutkimuksessa kuluttajaklusterit muodostettiin vapaaehtoiseen vesistöseurantaan tai vastaavaan lähivesien hyväksi tehtävään työhön motivoivien tekijöiden sekä toimintaan liittyvien kokemusten perusteella. Kuluttajaryhmät muodostettiin faktori- ja ryhmittelyanalyysien avulla. Ryhmien muodostamisessa käytettiin kysymyslomakkeen kysymysten 7 (toiminnan motiivit) ja 8 (kokemukset toiminnasta) pohjalta tehdyistä faktoreista muodostettuja uudelleen luokiteltuja summamuuttujia.

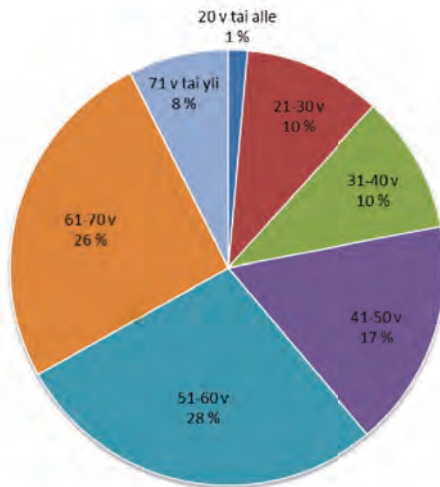
⁴ Syventävä kvantitatiivisten menetelmien kurssi (2008)
<http://www.uta.fi/~tm47874/opetus/pori/syvkvanti7b.pdf>

⁵ KvantiMOTV, Faktorianalyysi,
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/faktori/faktori.html>

⁶ KvantiMOTV, Summamuuttuja,
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/summamuuttujat/summamuuttuja.html>

3.2 Vastaajaprofiili

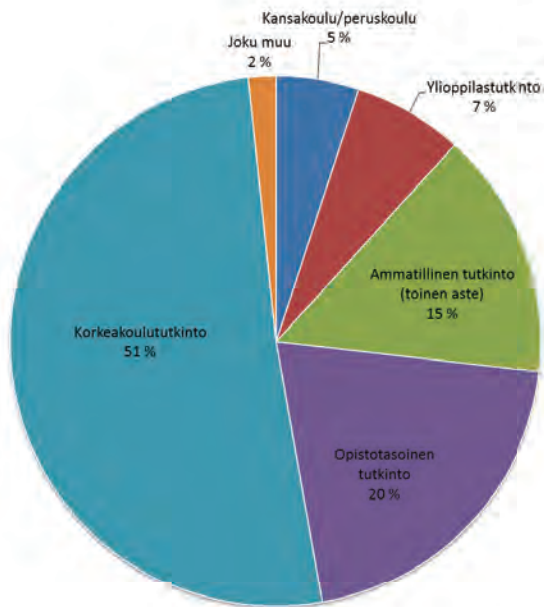
Kuluttajakyselyyn vastanneista naisia oli 41 % (146 hlöä) ja miehiä 59 % (212 hlöä). Vastaajien ilmoittamat tarkat iät luokiteltiin seitsemään luokkaan: 20 vuotta tai alle, 21-30 vuotta, 31-40 vuotta, 41-50 vuotta, 51-60 vuotta, 61-70 vuotta ja 71 v tai yli.



Kuvio 1 Vastaajien ikäjakauma

Vastaajista 28 % kuului ikäluokkaan 51-60 v ja 26 % ikäluokkaan 61-70 v. Yli puolet vastaajista kuului siis vanhempiin ikäluokkiin. Tulokset vahvistavat asiantuntijahaastatteluissa esiin nousseen näkemyksen vanhempien ikäluokkien merkittävän roolin vesistöseurannan ja lähivesien hyväksi tehtävässä toiminnassa.

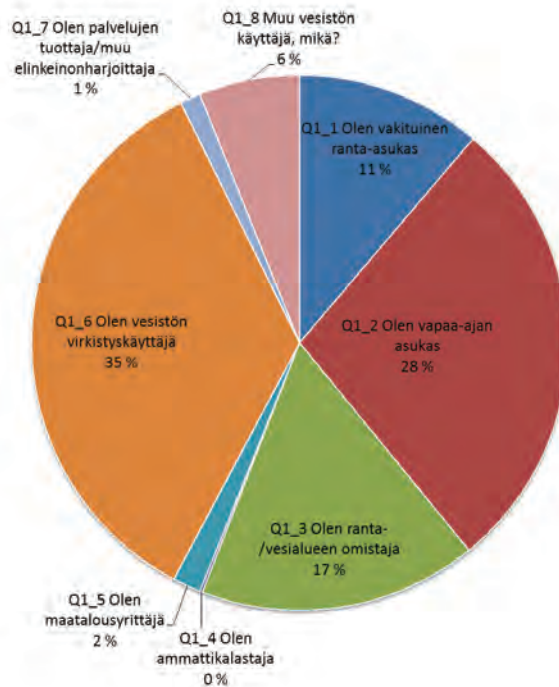
Vastaajien koulutustausta jakautui kuvion 2 osoittamalla tavalla. Korkeakoulututkinnon kertoi omaavansa 51 % vastaajista, opistotasaisen tutkinnon 20 % ja toisen asteen ammatillisen tutkinnon 15 % vastaajista.



Kuvio 2 Vastaajien koulutustausta

Vastaajien suhde vesistöön

Vastaajia pyydettiin valitsemaan annetuista vaihtoehtoista parhaiten omaa suhdettaan vesistöön kuvaava vaihtoehto. Vastaajalla oli mahdollisuus valita myös useampi annetuista vaihtoehtoista.



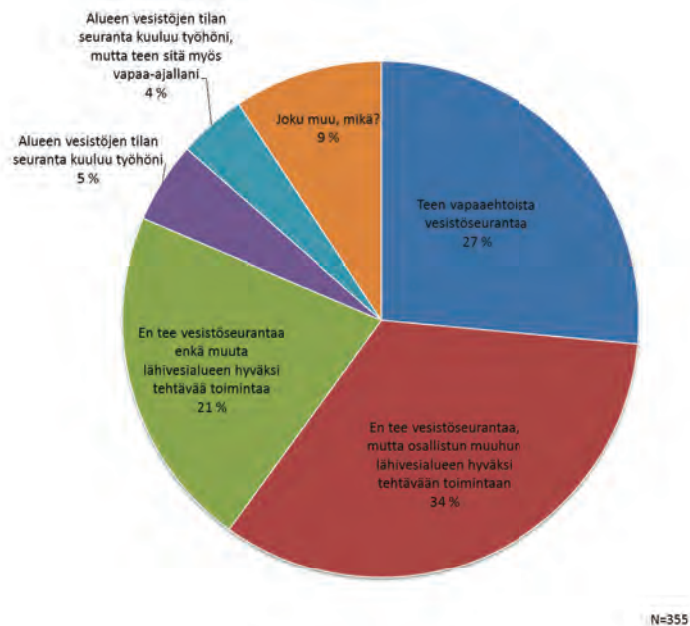
Kuvio 3 Vastaajan suhde vesistöön

Vastaajista 35 % luokitteli itsensä vesistön virkistyskäyttäjäksi (esim. retkeily, uinti, kalastus). Vapaa-ajan asukkaiden osuus vastaajista oli 28 %. Vakituksia ranta-asukkaita vastaajista oli 11 %.

Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut vesistösuhdetta kuvaavat vastaukset luokiteltiin neljään luokkaan seuraavasti: luonnonsuojelija, vesiensuojeluyhdistyksen jäsen, tutkija tai muu työn puolesta aiheesta kiinnostunut sekä vesialueeseen liittyvä harrastustoiminta.

Osallistuminen lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan

Vastaajista 27 % (94 hlöä) ilmoitti tekevänsä vapaaehtoista vesistöseurantaa. Vastaajista 34 % ei tee vesistöseurantaa, mutta osallistuu johonkin muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan. 21 % vastaajista ei tee vesistöseurantaa eikä osallistu myöskään muuhun lähivesien hyväksi tehtävään toimintaan.



Kuvio 4 Vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan osallistuminen

Vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan osallistumista kartoittavan kysymyksen 4 perusteella vastaajat ohjattiin vastaamaan joko vapaaehtoistoimintaan osallistuville tai osallistumattomille suunnattuihin kysymyksiin. Vapaaehtoiseen vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan osallistuvat vastaajat ohjattiin vapaaehtoistoimintaa arvioiviin kysymyksiin. Myös ne, työkseen alueen vesistöjen tilaa seuraavat vastaajat, jotka tekevät seurantaakin myös vapaa-ajallaan, ohjattiin arvioimaan vapaaehtoistoimintaa. Muut vastaajat ohjattiin kysymykseen 10 arvioimaan vapaaehtoiseen vesistöseurantaan tai muuhun vastaavaan toimintaan osallistumista estäviä tekijöitä. Kysymyslomake on tämän raportin liitteessä 3.

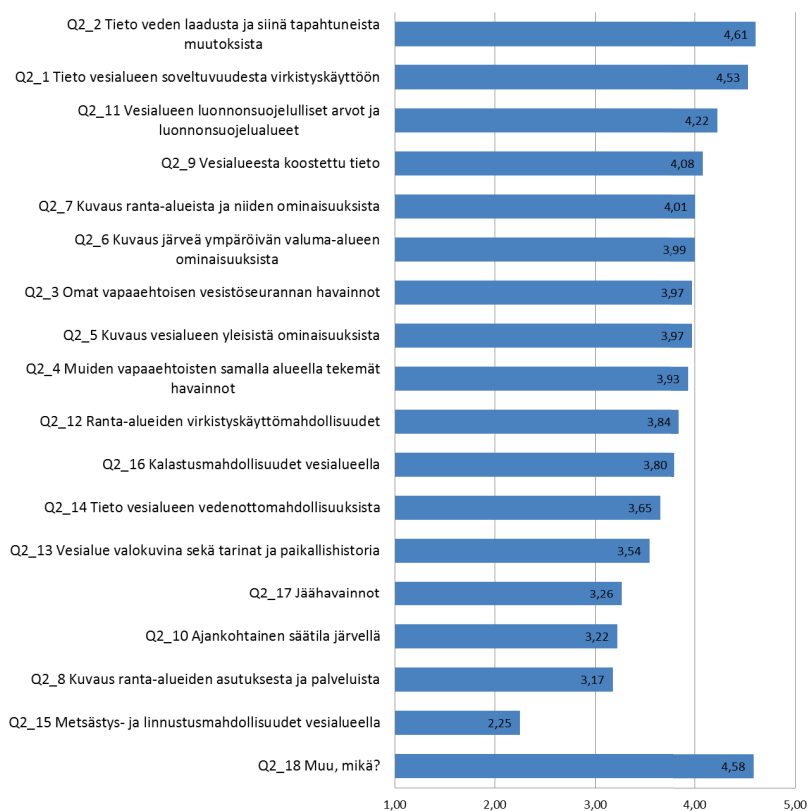
Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut vastaukset luokiteltiin neljään luokkaan seuraavasti: ranta-alueen hoitoon liittyvät tehtävät, kiinnostus vesialueesta harrastuksen kautta, toiminta vesiensuojeluyhdistyksessä sekä harrastuksena luonnonsuojelu.

3.3 Vesistötietoon liittyvät teemat

Vesialueen ominaisuuksiin liittyvien tietojen tärkeys

Lomakkeen kysymyksessä 2 vastaajia pyydettiin arvioimaan erilaisten vesialueen ominaisuuksiin liittyvien tietojen tärkeyttä viisiportaisella asteikolla, jossa 5=erittäin tärkeä, 4=jokseenkin tärkeä, 3=neutraali, 2=ei kovin tärkeä ja 1=ei lainkaan tärkeä. Kunkin väittämän saama tulos on esitetty keskiarvona kuviossa 5. Mitä suurempi keskiarvo on, sitä tärkeämpi tekijä on vastaajien mielestä.

Tärkeimpinä vesialueeseen liittyvinä tietoina vastaajat pitivät tietoa veden laadusta ja siinä tapahtuneista muutoksista (ka 4,61) sekä tietoa vesialueen soveltuvuudesta virkistyskäyttöön (ka 4,53).

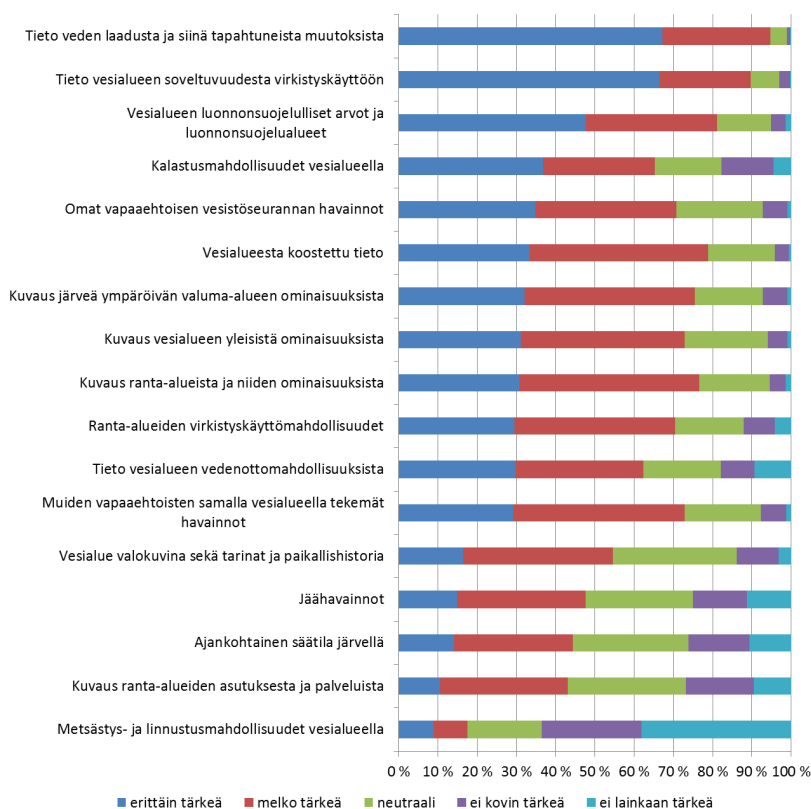


Kuvio 5 Vesialueen ominaisuuksiin liittyvien tietojen tärkeys vastaajille keskiarvoina

Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut vastaukset ryhmittivät 12 teemaan seuraavasti; kartat, kaavoitus ja yhteisrannat, linnusto, lintutornit ja

luontopolut, levähavainnot, kalasto ja kasvillisuus, ohjeet haittojen minimoimiseksi, liikenteen aiheuttamat haitat, saastuttajat ja rehevöittäjät, turvallinen liikkuminen jäällä, suunnitteilla olevat kunnostustoimenpiteet, veden korkeus, veden bakteeri-/hormonipitoisuudet sekä vesistön ekologinen tila.

Väittämien saaman keskiarvon lisäksi haluttiin nähdä, miten vastaukset kunkin väittämän osalta jakautuvat vastausasteikolle. Nämä jakaumat on esitetty kuviossa 6.



Kuvio 6 Kysymyksen 2 väittämien vastausten jakauma eri vastausvaihtoehtojen kesken

Vastaajista 67,2 % (240 hlöä) piti erittäin tärkeänä tietoa veden laadusta ja siinä tapahtuneista muutoksista. Melko tärkeänä kyseistä tietoa piti 27,5 % (98 hlöä). Tieto vesialueen soveltuvuudesta virkistyskäyttöön oli niin ikään vastaajille tärkeä; 66,6 % (239 hlöä) piti sitä erittäin tärkeänä ja 23,1 % (83 hlöä) melko tärkeänä.

Kyselyn tulosten perusteella omaa lähivesistöä käsittelevä tieto haluttaisiin saada koostetusti yhdestä paikasta. Vesialueesta koostetun tiedon

(esim. tutkimukset ja internet-sivut) näki erittäin tärkeänä 33,4 % (119 hlöä) ja melko tärkeänä peräti 45,5 % (162 hlöä) vastaajista.

Faktorianalyysi tietotarpeista

Olemassa olevaa tietoa ihmisten vesialueita ja niiden ominaisuuksia koskevista tietotarpeista on varsin vähän, joten kysymyksen 2 osalta haluttiin perusanalyysien lisäksi tietää mitkä esitetyistä vesialuetta koskevista tiedoista vastaajat liittävät yhteen. Tämän selvittämiseksi kysymyksestä 2 tehtiin faktorianalyysi, jonka avulla tunnistettiin ja nimettiin neljä faktoria. Faktorit selitysasteineen ovat: *Vesialue ja sen ympäristö* (16,6 %), *Vesistön virkistyskäyttö* (15,0 %), *Vedenlaatu* (13,4 %) sekä *Kalastus-, metsästys- ja linnustusmahdollisuudet* (9,6 %). Faktorit selittävät yhdessä 54,6 % aineiston vaihtelusta.

Taulukossa 1 on esitetty kunkin muuttujan sijoittuminen faktoreihin sekä muuttujien saamat faktorilataukset. Mitä suurempi muuttujan perässä esitetty arvo on, sitä voimakkaammin kyseinen muuttuja liittyy faktoriin.

Taulukko 1 Faktorit vesialueen ominaisuuksiin ja tilaan liittyvien tietojen tärkeydestä ja saatavuudesta (kysymys 2)

Vesialue ja sen ympäristö

- Q2_6 Kuvaus järveä ympäröivän valuma-alueen ominaisuuksista ,773
- Q2_7 Kuvaus ranta-alueista ja niiden ominaisuuksista ,724
- Q2_5 Kuvaus vesialueen yleisistä ominaisuuksista ,660
- Q2_9 Vesialueesta koostettu tieto ,606
- Q2_13 Vesialue valokuvina sekä tarinat ja paikallishistoria ,522

Vesistön virkistyskäyttö

- Q2_12 Ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet ,809
- Q2_10 Ajankohtainen säätila järvellä ,677
- Q2_8 Kuvaus ranta-alueiden asutuksesta ja palveluista ,617
- Q2_17 Jäähavainnot ,556
- Q2_11 Vesialueen luonnonsuojelliset arvot ja luonnonsuojelualueet ,513
- Q2_14 Tieto vesialueen vedenottomahdollisuuksista ,405

Vedenlaatu

- Q2_4 Muiden vapaaehtoisten samalla alueella tekemät havainnot ,825
- Q2_3 Omat vapaaehtoisen vesistöseurannan havainnot ,789
- Q2_2 Tieto veden laadusta ja siinä tapahtuneista muutoksista ,561
- Q2_1 Tieto vesialueen soveltuvuudesta virkistyskäyttöön ,558

Kalastus-, metsästys- ja linnustusmahdollisuudet

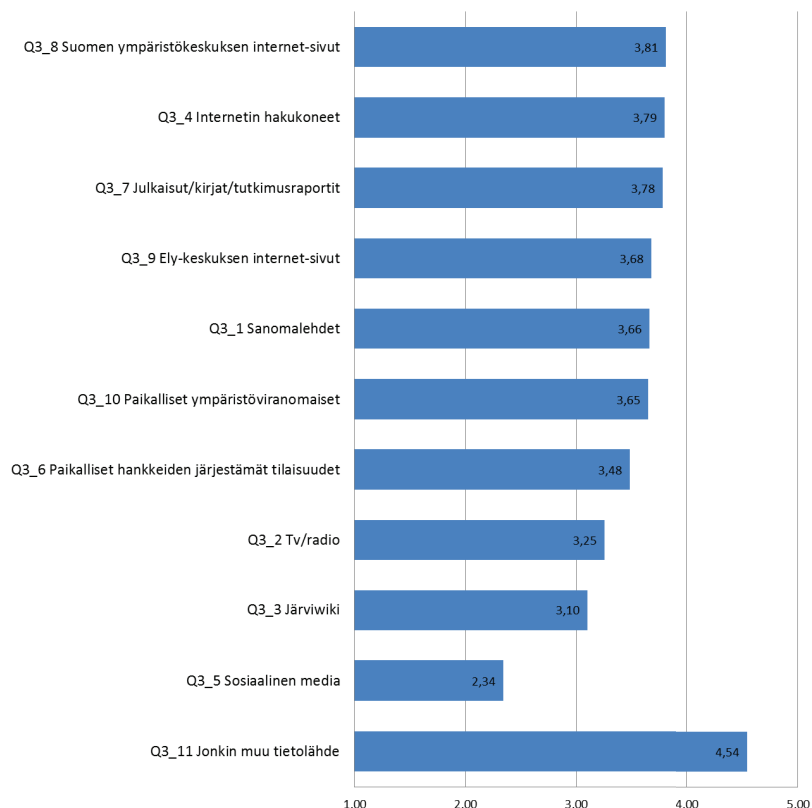
- Q2_16 Kalastusmahdollisuudet vesialueella ,792
- Q2_15 Metsästys- ja linnustusmahdollisuudet vesialueella ,727

Faktori *'Vesialue ja sen ympäristö'* kokosi yhteen vesialuetta ja sen ympäristöä kuvaavat tietotarpeet. Kuvaukset järveä ympäröivän valuma-alueen ominaisuuksista sekä ranta-alueista ja niiden ominaisuuksista saivat faktorissa suurimmat lataukset. Faktori *Vesistön virkistyskäyttö* sisältämät muuttujat kuvaavat vesistön ja sen ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia. Suurimman faktorilatauksen sai muuttuja *'ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet'*. Faktori *Vedenlaatu* kokosi yhteen muuttujat, jotka kuvaavat veden laadusta tehtyjä havaintoja sekä laadussa tapahtuneita muutoksia. Suurimman latauksen sai muuttuja *'muiden vapaaehtoisten samalla alueella tekemät havainnot'*. Myös muuttuja *'omat vapaaehtoisen vesistöseurannan havainnot'* latautui faktorille voimakkaasti. Faktori *Kalastus-, metsästys- ja linnustusmahdollisuudet* sisältää vesialueen kalastus-, metsästys- ja linnustusmahdollisuuksia kuvaavat muuttujat.

Vesistötietoon liittyvien tietolähteiden tärkeys

Kyselylomakkeen kysymyksessä 3 pyydettiin vastaajia arvioimaan annettujen tietolähteiden tärkeyttä vesistötiedon hankkimisessa. Kuviossa 6 kunkin tietolähteen tärkeys on esitetty keskiarvona.

Tärkeimpiä vesistötiedon lähteitä ovat Suomen ympäristökeskuksen internet-sivut (ka 3,81), internetin hakukoneet (esim. Google) (ka 3,79) sekä julkaisut/kirjat/tutkimusraportit (ka 3,78).



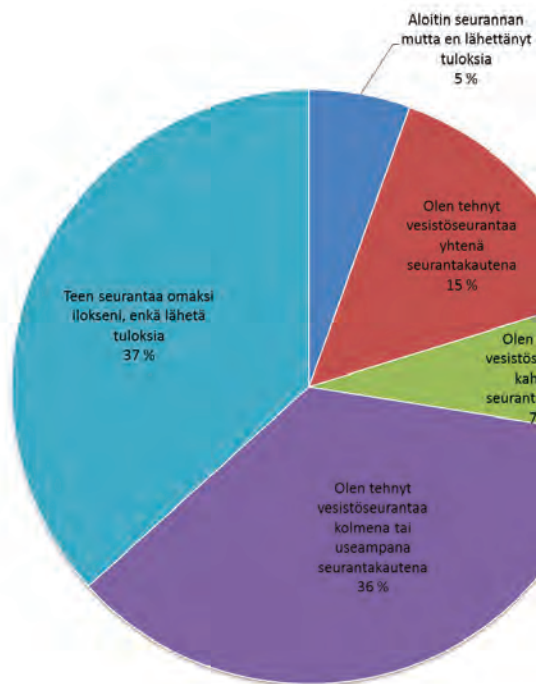
Kuvio 7 Vesistötietolähteiden tärkeys vastaajille keskiarvoina

Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut vesistötietolähteet ryhmiteltiin kuuteen ryhmään seuraavasti: omat havainnot, vapaamuotoiset tietokanavat kuten paikalliset asukkaat, tuttavat ja kalastajat, suojeluyhdistykset, viralliset tietokannat, raportit ja opinnäytetyöt sekä tiedotus.

3.4 Vesistöseurantaan liittyvät kysymykset

Lomakkeen kysymyksellä 5 kartoitettiin sitä, miten pitkään vastaajat ovat olleet mukana vesistöseurannassa tai muussa vapaaehtoisessa, vesistöjen hyväksi tehtävässä toiminnassa. Kysymys oli tarkoitettu siis ainoastaan vesistöseurantaan tai muuta vesistöjen hyväksi tehtävää toimintaa tekeville vastaajille.

Vastaajista 36 % (39 hlöä) ilmoitti osallistuneensa toimintaan kolmena tai useampana seurantakautena. Kahtena seurantakautena toiminnassa oli ollut mukana 7 % (8 hlöä) ja yhtenä kautena 15 % (16 hlöä).



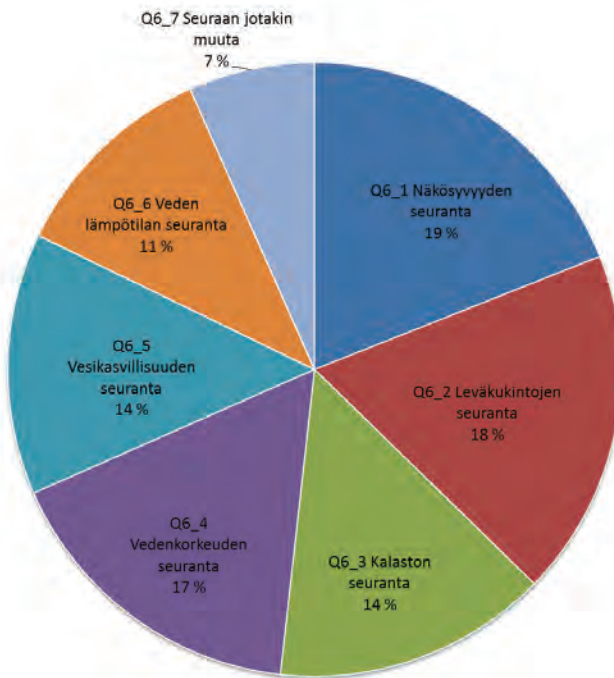
Kuvio 8 Vesistöseurantaan osallistumisen kesto

Tulokset tukevat asiantuntijahaastatteluiden perusteella muodostunutta käsitystä siitä, että monet vesistöseurannan aloittaneet osallistuvat toimintaan useita vuosia, ehkä jopa vuosikymmeniä.

Kyselyn tulokset paljastavat myös joukon ihmisiä, jotka tekevät vesistöseuranta omaksi ilokseen eivätkä lähetä tuloksia eteenpäin. Näitä omaksi ilokseen vesistöseuranta tekeviä henkilöitä oli kysymykseen 5 vastanneista peräti 37 % (40 hlöä). Kansalaisten vapaaehtoisen vesistöseurannan kannalta tämä ryhmä edustaa valjastamatonta potentiaalia.

Vesistöseurannan kohde

Kyselyyn vastanneiden vesistöseuranta tekevien henkilöiden vesistöseurannan kohteet jakautuivat kuvion 9 osoittamalla tavalla. Vastajille oli mahdollisuus valita halutessaan myös useampi vaihtoehto.



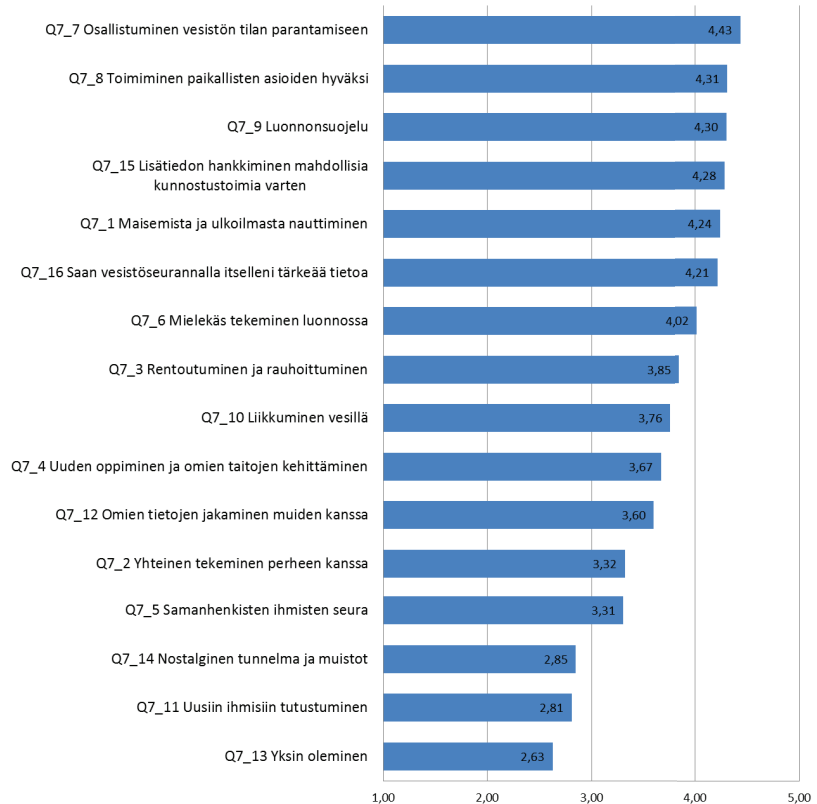
Kuvio 9 Vesistöseurannan kohde

Vesistöseurannan eri kohteet olivat varsin tasavahvoja. Eniten vastaajat tekivät näkösyvyyden seurantaa (19 %), leväkukintojen seurantaa (18 %) sekä vedenkorkeuden seurantaa (17 %).

Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut seurantakohteet luokiteltiin seuraavasti: eläimet, linnut ja kalat, jään paksuus, veden laatu, kunnostuskohteiden jälkiseuranta, uposkasvien kehittyminen, pH yms., rapukanta, verkkojen puhtaus, syvänteiden happi ja lämpötilakerrostuneisuus, pohjaeläimet sekä vesistön kuormittajat.

Vesistöseurantaan motivoivat tekijät

Kyselylomakkeen kysymyksessä 7 vastaajia pyydettiin arvioimaan erilaisia vapaaehtoiseen vesistöjen hyväksi tehtävään työhön motivoivia tekijöitä. Vastaajat arvioivat motivoivien tekijöiden merkitystä kuvion 10 osoittamalla tavalla. Kuviossa kunkin motivoivan tekijän tärkeys on esitetty keskiarvona.



Kuvio 10 Vesistöseurantaan tai muuhun vesistöjen hyväksi tehtävään työhön motivoivien tekijöiden tärkeys keskiarvoina

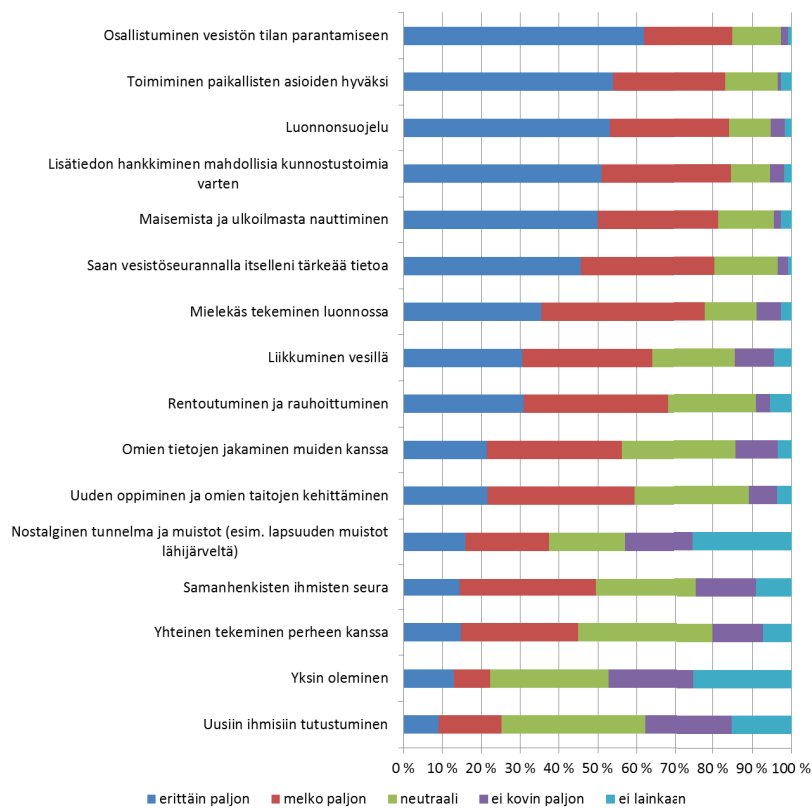
Neljä suurimman keskiarvon saanutta motivoivaa tekijää liittyvät paikalliseen, konkreettiseen toimimiseen lähivesien hyväksi sekä luonnonsuojeluun (osallistuminen vesistön tilan parantamiseen 4,43, toimiminen paikallisten asioiden hyväksi 4,31, luonnonsuojelu 4,30 sekä lisätiedon hankkiminen mahdollisia kunnostustoimia varten 4,28).

Omat lähivedet nähtiin tärkeänä ja toimiminen paikallisten asioiden hyväksi motivoi vastaajia. On kuitenkin syytä nostaa esiin se, että ihmisten omista tarpeista lähtevät motivoivat tekijät saivat myös varsin korkeita arvoja. Maisemista ja ulkoilusta nauttiminen (4,24), saan vesistöseurannalla itselleni tärkeää tietoa (4,21) ja mielekäs tekeminen luonnossa (4,02) kuvaavat vastaajasta itsestään lähteviä motiiveja.

Uusia menetelmiä, palveluja tai viestintää suunniteltaessa lieneekin hyvä huomioida myös nämä yksilöstä itsestään lähtevät motivoivat tekijät. Ihmisten haluun toimia yhteisten asioiden hyväksi on helpompi vedota, kun voidaan osoittaa myös heille itselleen hyödyllisiä asioita.

Kysymyksen 7 motivoivien tekijöiden saamat vastausvaihtoehtokohtaiset jakaumat on esitetty kuviossa 11. Tulokset vahvistavat edellä esitettyä pohdintaa henkilökohtaisen hyvän merkityksestä toimintaan motivoivana voimana.

Maisemista ja ulkoilmasta nauttimisen näki erittäin tärkeänä motivoivana tekijänä 50 % (56 hlöä) ja melko tärkeänä 31,3 % (35 hlöä). Itselle tärkeiden tietojen saamisen koki erittäin tärkeänä 50,9 % (56 hlöä) ja melko tärkeänä 33,6 % (37 hlöä) vastaajista. Mielekäs tekeminen luonnossa oli erittäin tärkeä motivoiva tekijä 35,4 %:lle vastaajista (40 hlöä) ja melko tärkeä 42,5 %:lle (48 hlöä). Myös rentoutuminen ja rauhoittuminen toiminnan parissa oli erittäin tärkeä 30,9 %:lle (34 hlöä) ja melko tärkeä 37,3 %:lle (41 hlöä) vastaajista.



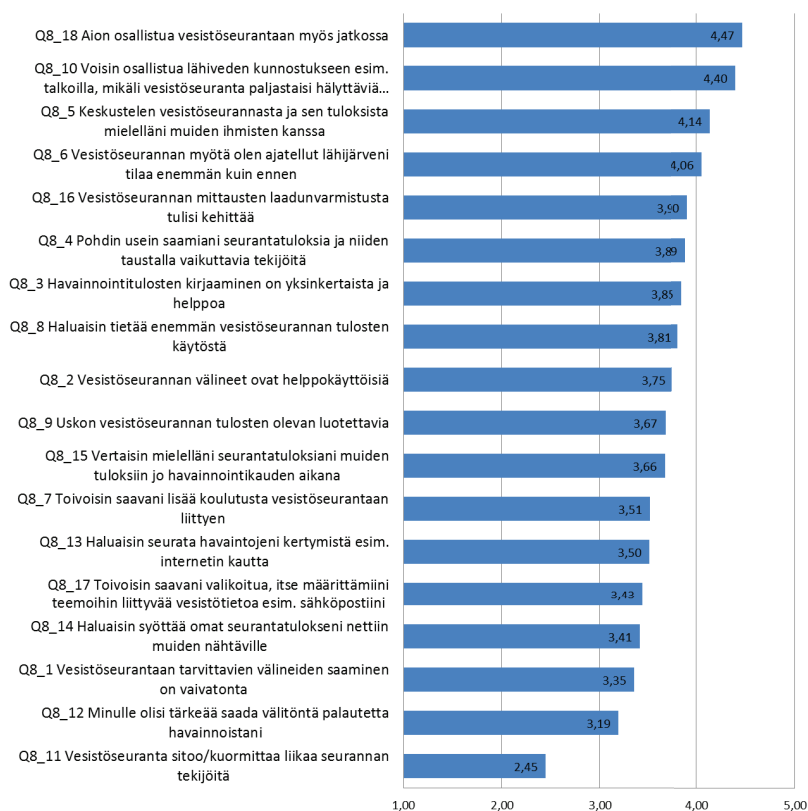
Kuvio 11 Kysymyksen 7 väittämien vastausvaihtoehto jakaumat

Kiinnostavana yksityiskohtana tuloksista voidaan nostaa esiin yksin olemisen toimintaan motivoivana tekijänä. Vastaajat eivät pitäneet yksin olemista kovinkaan tärkeänä toimintaan motivoivana tekijänä. Vastaajista

vain 13 % piti yksin olemista erittäin tärkeänä motivoivana tekijänä. Melko tärkeänä yksin olemista piti 9,3 % vastaajista. Asiantuntijahaastatteluissa syntyneen käsityksen perusteella vesistöseurannan tekeminen on nykyisellään varsin pitkälti vapaaehtoisten omatoimisuuteen perustuvaa tekemistä, jonka puitteissa yhteisöllisyyttä tai yhdessä tekemistä ei ole määrätietoisesti hyödynnetty.

Kokemukset vesistöseurannasta

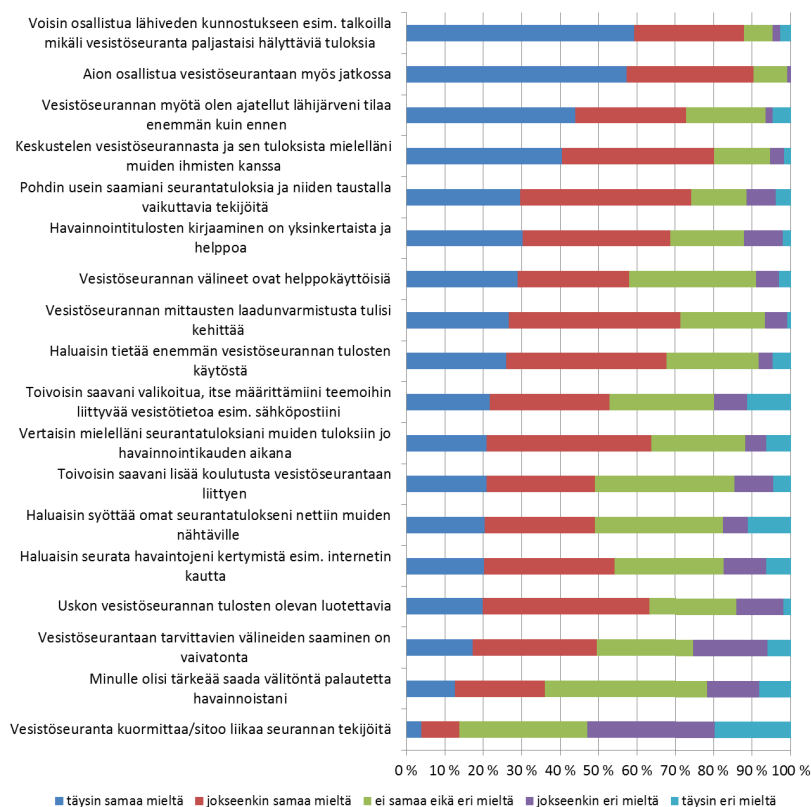
Kyselyn tulosten perusteella voisi tulkita ihmisten olevan varsin tyytyväisiä ja sitoutuneita vesistöseurannan tekemiseen. Väittämä 'Aion osallistua vesistöseurantaan myös jatkossa' sai vastausten keskiarvoksi 4,47. Tyytyväisyydestä kertonee myös väittämän 'Vesistöseuranta sitoo/kuormittaa liikaa seurannan tekijöitä' saama pieni arvo 2,45.



Kuvio 12 Kokemukset vesistöseurannasta keskiarvoina

Peräti 59,3 % (64 hlöä) vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että voisi osallistua lähivesien kunnostukseen esim. talkoilla mikäli vesistöseuranta paljastaisi hälyttäviä tuloksia. Tämän lisäksi 28,7 % (31 hlöä) oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Ihmisillä on siis kyselyn tulosten perusteella ainakin kiinnostusta ja halua osallistua lähivesien hyväksi tehtävään toimintaan myös omalla työpanoksellaan. Jotta voidaan kanavoida positiivinen suhtautuminen konkreettiseen osallistumiseen ja tekemiseen, tarvittaneen kuitenkin uusia keinoja ja menetelmiä.

Vesistöseurannan tulosten jakamiseen toisten ihmisten kanssa tulisi jatkossa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Peräti 40,5 % (45 hlöä) oli täysin samaa mieltä väittämän 'Keskustelen vesistöseurannasta ja sen tuloksista mielelläni muiden ihmisten kanssa'. Lisäksi 39,6 % (44 hlöä) oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä.



Kuvio 13 Kysymyksen 8 väittämien saamat jakaumat eri vastausvaihtoehtojen kesken

Vastaajista 29,5 % (31 hlöä) oli väittämän 'Pohdin usein saamiani seurantatuloksia ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä' kanssa täysin

samaa mieltä. Jokseenkin samaa mieltä ilmoitti olevansa 44,8 % (47 hlöä) vastaajista. Mittaustulosten havainnollistaminen ja omien analyysien tekemisen helpottaminen esim. internetin kautta voisikin siis kiinnostaa monia.

Avoimet vastaukset kokemuksista ja toiveista

Kysymyksessä 9 vastaajia pyydettiin kertomaan omin sanoin kokemuksistaan ja toiveistaan vesistöseurantaan liittyen. Avoimet vastaukset luokiteltiin teemoihin.

Keskeiseksi teemaksi avoimissa vastauksissa nousi toimijakentän moninaisuus sekä tiedon saatavuuteen liittyvän ongelmat. Vastaajien kokemuksen mukaan aiheeseen liittyviä toimijoita ja hankkeita on paljon mutta niiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat vähäistä.

Toimijakenttä ja tiedon saatavuus

"Koko vesistöseuranta on niin sekaisin, että mihinkään ei voi luottaa ja toimijat eivät tiedä toistensa tekemisistä juuri mitään. Lisäksi mukana keskustelukerhoja, joilla ei ole muuta kuin kahvirahat."

"Tuntuu, että moni taho seuraa ja kerää tietoja vesistöjen tilasta. Tietojen löytymine eri tahojen sivuilta on kuitenkin hankalaa. Pitäisi keskittää, jotta löytyisivät helpommin."

"ELY-keskuksen eri toimijat, täysin tiedottomia toistensa tekemisestä. Paperia ja raporttia tulee, mutta siinä kaikki."

"Tietoutta viranomaisten seurantatavoista ja tuloksista tulisi saada yleiseen tietoisuuteen."

"Pienillä jävillä paikallisten vsy:ten ostamat tutkimukset ovat kalliita ja ranta-asukkaiden tuen varassa. Tiedot jäävät myös tutkimuslaitoksen ja vsy:n mappeihin. Voisiko näitä koordinoida, tukea ja tuoda tulokset yleiseen rekisteriin?"

Kuva 6 Toimijakenttä ja tiedon saatavuus

Aktiivisten ihmisten määrän väheneminen huoletti avoimissa vastauksissa. Asiaan sitoutuneita ihmisiä on vaikea löytää, jolloin toiminta jää muutamien aktiivien harteille.

Myös seurantatulosten luotettavuus puhutti vastaajia. Käytössä olevien seurantamenetelmien koettiin mahdollistavan seurantaan tekevä henkilön vaikutuksen tulosten luotettavuuteen. Niin ikään tarve pitkäjänteiseen,

jatkuvaan ja säännölliseen toimintaan nousi esiin tulosten luotettavuuden varmistamisessa.

Tietojen luotettavuus

”Luotettavuus on kyseenalaista siinä suhteessa, että seurantaa tekevien fyysiset ominaisuudet ovat hyvin erilaisia, ikä jo lisää melkoisesti tulosvaihtelua. Intoa varmaankin kaikilla on riittävästi mutta käytännössä olen huomannut kuinka helposti esimerkiksi luonteen suurpiirteisyys vaikuttaa mittauksen/arvioinnin lopputulokseen.”

”Pitkä ajanjakso on tärkeä. Kaikki vuodenajat ovat tärkeitä. Toistuvuus, samat kuviot ja kohteet vuosittain! Tämä on erityisen tärkeää. Vaikka olisi kolme asiaa niin tärkeintä on tutkia niitä samassa paikassa, samaan aikaan (ympäri vuoden), ja pitkän ajan kuluessa!”

Kuva 7 Tietojen luotettavuus

Viranomaisilta kaivattiin konkreettisia toimia ja aktiivisuutta tiedottamisessa. Viime kädessä vastuu luotettavasta tiedosta on viranomaisilla, joten heiltä odotettiin tietoa ja päätöksiä.

Viranomaiset

”Sinileväesiintymiin eivät läheskään kaikki ihmiset reagoi. Viranomaisten pitäisi tiedottaa enemmän asioista.”

”Viranomaiset eivät toimi puolueettomasti. (..) Viranomaiset ovat muutenkin haluttomia tulemaan paikalle ja jos tulevat joskus viikkojen ja joskus kuukausien jälkeen kirjoittavat lausunnon, jossa ei ole mitään huomautettavaa. Viranomaiset pomputtelevat vastuuta pöydältä toiselle: kunta ELYyn ja ELY kuntaan jne. ja lopputuloksena on se ettei kukaan vastaa mistään eikä koskaan.”

”Vesien suojeleviranomaisilla on liian vähän valtaa puuttua esim. maataloustuottajien vesien suojelelulle aiheuttamiin riskeihin.”

Kuva 8 Viranomaiset

Kysymykseen saatujen vastausten perusteella kokemukset vesistöseurannasta ovat varsin positiivisia. Joitakin toiveita ja ideoita kuitenkin nousi esiin.

Toiveita

”Parasta olisi kun voisi yhdistää hivin ja hyödyn: soudella ja mitata näkösyvyyttä. (..) Nopea palaute ja muiden havainnot kannustaisivat (vrt. sinilevä online) ehkä parhaiten säännöllisyyteen. Pitäisi ehkä syöttää tulokset exceliin niin näkisi edes grafiikkana. Kun mittauksen kannalta pitäisi olla sopivat olosuhteet ja järvelle on kuitenkin erikseen mentävä, liian helposti muut touhut vievät ajan ja mittaukset jäävät epäsäännöllisiksi.”

”Historiatietoa esim. levätilanteesta ja näkösyvyydestä graafisesti niin kaukaa kuin on seurattua.”

Kuva 9 Toiveita vesistöseurantaan liittyen

Vesistöseurannan helppous, kannustavuus, nopea palaute sekä tulosten visualisointi nousivat vastausten joukosta keskeisimmiksi kehittämis-kohteiksi.

Faktorianalyysi motivoivista tekijöistä sekä kokemuksista

Kysymysten 7 ja 8 eli vesistöseurantaan motivoivien tekijöiden sekä vesistöseurantaan liittyvien kokemusten osalta haluttiin ymmärtää millaisia asioita vastaajat niputtavat yhteen. Tämän selvittämiseksi toteutettiin kysymyksistä faktorianalyysi. Faktorianalyysissä tunnistettiin 6 faktoria. Faktorit selitysasteineen ovat: *Havaintotulosten seuranta* (12,1 %), *Rentoutuminen luonnossa* (10,4 %), *Keskustelu havaintojen merkityksestä* (8,9 %), *Käytännön vesistönsuojelu* (8,8 %), *Vaivaton vesistöseuranta* (7,0 %) ja *Yhteisöllisyys* (4,8 %). Faktorit selittävät yhdessä 52 % aineiston vaihtelusta. Faktorit niihin sisältyvine muuttujineen ja niiden saamat faktorilataukset on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2 Faktorit vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan motivoivista tekijöistä sekä vesistöseurantakokemuksista (kysymykset 7 ja 8)

Havaintotulosten seuranta

- Q8_13 Haluaisin seurata havaintojeni kertymistä esim. internetin kautta ,835
- Q8_15 Vertaisin mielelläni seurantatuloksiani muiden tuloksiin jo havainnointikauden aikana ,770
- Q8_14 Haluaisin syöttää omat seurantatulokseni nettiin muiden nähtäville ,745
- Q8_12 Minulle olisi tärkeää saada välitöntä palautetta havainnoistani ,641
- Q8_17 Toivoisin saavani valikoitua, itse määrittämiini teemoihin liittyvää vesistötietoa esim. sähköpostiini ,631
- Q8_16 Vesistöseurannan mittausten laadunvarmistusta tulisi kehittää ,628
- Q8_8 Haluaisin tietää enemmän vesistöseurannan tulosten käytöstä ,519

Rentoutuminen luonnossa

- Q7_3 Rentoutuminen ja rauhoittuminen ,841
- Q7_1 Maisemista ja ulkoilmasta nauttiminen ,777
- Q7_2 Yhteinen tekeminen perheen kanssa ,708
- Q7_14 Nostalginen tunnelma ja muistot ,552
- Q7_10 Liikkuminen vesillä ,525
- Q7_4 Uuden oppiminen ja omien taitojen kehittäminen ,450
- Q7_13 Yksin oleminen ,434
- Q7_6 Mielekäs tekeminen luonnossa ,397

Keskustelu havaintojen merkityksestä

- Q8_5 Keskustelen vesistöseurannasta ja sen tuloksista mielelläni muiden ihmisten kanssa ,733
- Q8_4 Pohdin usein saamiani seurantatuloksia ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä ,666
- Q8_6 Vesistöseurannan myötä olen ajatellut lähijärveni tilaa enemmän kuin ennen ,546
- Q8_18 Aion osallistua vesistöseurantaan myös jatkossa ,470
- Q8_7 Toivoisin saavani lisää koulutusta vesistöseurantaan liittyen ,459
- Q7_16 Saan vesistöseurannalla itselleni tärkeää tietoa ,321

Käytännön vesistönsuojelu

- Q7_7 Osallistuminen vesistön tilan parantamiseen ,731
- Q7_8 Toimiminen paikallisten asioiden hyväksi ,669
- Q8_10 Voisin osallistua lähiveden kunnostukseen esim. talkoilla, mikäli vesistöseuranta paljastaisi hälyttäviä tuloksia ,654
- Q7_9 Luonnonsuojelu ,626
- Q7_15 Lisätiedon hankkiminen mahdollisia kunnostustoimia varten ,618

Vaivaton vesistöseuranta

- Q8_2 Vesistöseurannan välineet ovat helppokäyttöisiä ,914
- Q8_3 Havainnointitulosten kirjaaminen on yksinkertaista ja helppoa ,727
- Q8_1 Vesistöseurantaan tarvittavien välineiden saaminen on vaivatonta ,679
- Q8_9 Uskon vesistöseurannan tulosten olevan luotettavia ,387

Yhteisöllisyys

- Q7_12 Omien tietojen jakaminen muiden kanssa ,588
- Q7_11 Uusiin ihmisiin tutustuminen ,583
- Q7_5 Samanhenkisten ihmisten seura ,523

Faktoriin *Havaintotulosten seuranta* kuuluvat muuttujat kuvaavat havaintojen kertymiseen, syöttämiseen ja vertailuun liittyviä asioita. Faktoriin kuuluvat muuttujat korostavat vesistöseurantaa tekevien

aktiivista roolia havaintojen tekemisen lisäksi myös tulosten syöttämisessä ja havaintojen vertailussa muiden havainnoijien kanssa. Faktoriin kuuluvia väittämiä yhdistää sähköisessä muodossa oleva havainnointiaineisto, jota on mahdollista tarkastella esim. internetin kautta.

Faktori *Rentoutuminen luonnossa* sisältää rentoutumiseen ja rauhoittumiseen sekä maisemista ja ulkoilusta nauttimiseen liittyvät muuttujat. Myös yhteinen tekeminen perheen kanssa sisältyy tähän faktoriin.

Faktorin *Keskustelu havaintojen merkityksestä* sisältämät muuttujat kertovat havaintotulosten käytöstä pohdinnan ja keskustelun aineistona. Havaintotuloksista keskustelu muiden ihmisten kanssa, omien seuranta-tulosten ja niiden taustalla vaikuttavien tekijöiden sekä lähijärven tilaan liittyvä pohdinta muodostavat faktorin ytimen.

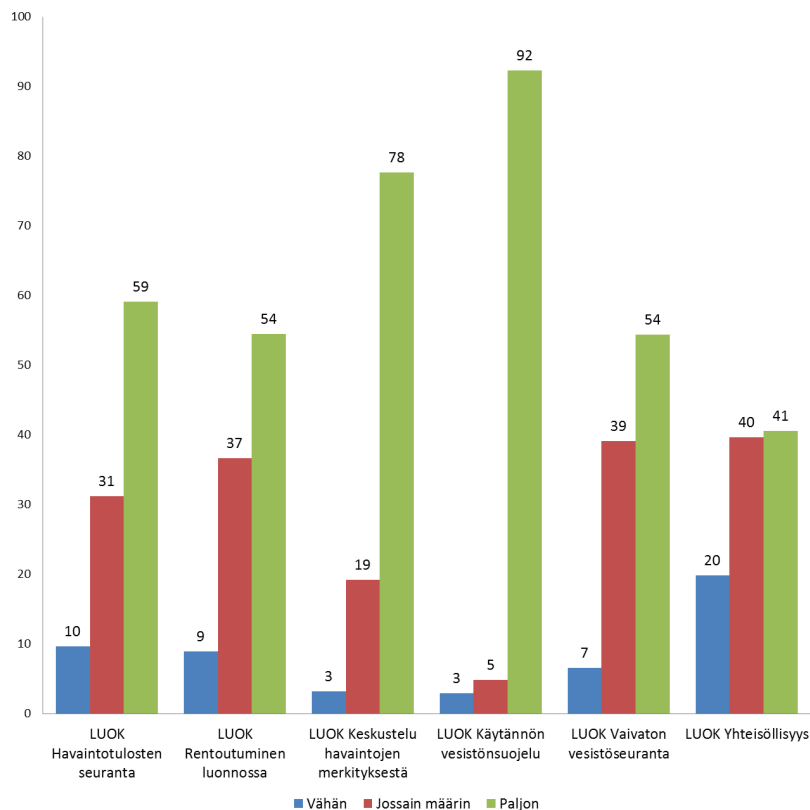
Faktori *Käytännön vesistönsuojelu* sisältää konkreettiseen toimintaan liittyviä muuttujia. Osallistuminen vesistön tilan parantamiseen, paikallisten asioiden hyväksi toimiminen, talkoisiin osallistuminen, luonnon-suojelu sekä lisätiedon hankkiminen kunnostustoimia varten liittyvät kaikki käytännön vesiensuojelutyöhön.

Faktorin *Vaivaton vesistöseuranta* sisältämät muuttujat liittyvät vesistöseurannan välineisiin ja tekemiseen. *Yhteisöllisyys*-faktori puolestaan sisältää omien seurantatietojen jakamisen muiden kanssa, uusiin ihmisiin tutustumisen sekä samanhenkisten ihmisten seuran.

Motivoivien faktoreiden tärkeys vastaajille

Motivoivien faktoreiden tärkeys vastaajille esitetään kuviossa 14. Tulokset esitetään faktorikohtaisesti siten, että vastaajien jakauma käy ilmi vastaajien jakautuminen prosentteina kuhunkin luokkaan (vähän, jossain määrin, paljon).

Vesistönsuojelun käytännönläheinen ja paikallinen luonne korostuu, sillä *Käytännön vesistönsuojelutyö* –faktorin koki tärkeäksi peräti 92 % vastaajista. Vesistöseurannan tulokset keskustelun ja pohdinnan lähteenä korostui myös, sillä *Keskustelu havaintojen merkityksestä* –faktorin koki tärkeäksi 78 % vastaajista.



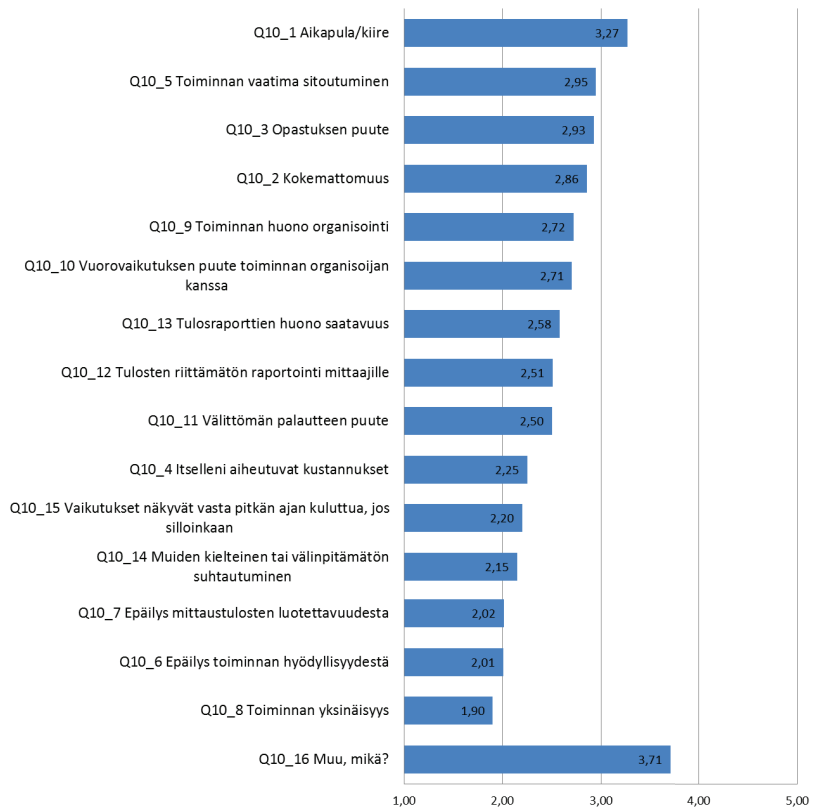
Kuvio 14 Motivoivien faktoreiden tärkeys kyselyyn vastanneille prosentteina

Vastaajista 59 % koki tärkeäksi faktorin *Havaintotulosten seuranta*. Jossain määrin tärkeäksi saman faktorin koki 31 % vastaajista. Tulos viitanee siihen, että vesistömittaustulosten syöttämiseen, havaintojen kertymisen kuvaamiseen sekä palautteeseen liittyvät uudet ratkaisut kiinnostaisivat ja motivoisivat vesistöseurannan tekijöitä.

3.5 Osallistumista vaikeuttavat tai estävät tekijät

Aikapula ja kiire arvioitiin tärkeimmäksi osallistumista vaikeuttavaksi tai estäväksi tekijäksi (ka 3,27). Toiseksi suurimman keskiarvon sai toiminnan vaatima sitoutuminen (ka 2,95). Opastuksen puute (ka 2,93) ja kokemattomuus (ka 2,86) nousivat myös merkittävimpien tekijöiden joukkoon.

Tuloksia voitaneen tulkita niin, että vesistöseurantaan ja muuhun lähivesistöjen hyväksi tehtävään työhön liittyvää koulutusta ja opastusta kannattaisi jatkossa lisätä. On tarpeen myös pohtia koulutuksen uusia muotoja ja niiden kohdentamista.



Kuvio 15 Vapaaehtoista vesistöseurantaa tai muuta lähivesialueen hyväksi tehtävää toimintaa vaikeuttavien tai sitä estävien tekijöiden tärkeys keskiarvoina

Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut toimintaan osallistumista haittaavat tai estävät tekijät luokiteltiin kahdeksaan luokkaan seuraavasti: talkoohengen puute, organisoijan taholta hidas ja satunnainen palaute/yhteydenpito, pitkä välimatka vesistöön, tiedon puute toiminnasta, viranomaisten saamatomuus/hitaus, epäily toiminnan merkityksestä, säännöllisen seurannan tarve sekä tehtyjen virheiden ja laittomuuksien korjaus ennen omaa toimintaa.

Avoimista vastauksista voidaan nostaa esiin tiedon puute toiminnasta. Useampi avoimeen kenttään vastannut henkilö ei ollut tietoinen että kansalaiset voivat osallistua lähivetensä tilan seurantaan vesistömittauksia tekemällä.

"Tiedon puute; en tiedä miten voisin osallistua vapaaehtoiseen vesistöseurantaan."

”En vain ole hoksannut alkaa kirjata tietoja ylös. Liikun paljon vesillä. Ihan hyvin voisin seurata esim. näkösyvyyttä mökkirannassa ja kalastuspaikoilla.”

Toimintaan osallistumisen esteitä analysoitiin tarkemmin, koska ne tarjoavat tärkeää informaatiota toiminnan kehittämisen lähtökohdaksi. Uusia toimintamuotoja ideoitaessa on tärkeä ymmärtää nykyisen toiminnan osalta ihmisten kokemia esteitä sekä pohtia, miten näitä esteitä voidaan madaltaa ja saada ihmisiä mukaan toimintaan.

Faktorianalyysissä tunnistettiin yhteensä 4 faktoria. Nimetyt faktorit selityssasteineen ovat: *vuorovaikutuksen puute 21,8 %*, *hyötyjen epävarmuus 20,1 %*, *opastuksen puute 11,0 %* sekä *sitoutumisen tarve 9,1 %*. Faktorit selittävät yhdessä 62 % vaihtelusta. Kysymyksestä 10 tehdyn faktorianalyysin tulokset on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3 Faktorit vesistöseurantaa tai muuta lähivesien hyväksi tehtävää työtä estävistä tekijöistä (kysymys 10)

Vuorovaikutuksen puute

- Q10_10 Vuorovaikutuksen puute toiminnan organisoijan kanssa ,898
- Q10_12 Tulosten riittämätön raportointi mittaajille ,743
- Q10_13 Tulosraporttien huono saatavuus ,720
- Q10_9 Toiminnan huono organisointi ,714
- Q10_11 Välittömän palautteen puute ,652

Hyötyjen epävarmuus

- Q10_15 Vaikutukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua, jos silloinkaan ,755
- Q10_6 Epäily toiminnan hyödyllisyydestä ,694
- Q10_14 Muiden kielteinen tai välinpitämätön suhtautuminen ,680
- Q10_8 Toiminnan yksinäisyys ,544
- Q10_7 Epäily mittaustulosten luotettavuudesta ,522

Opastuksen puute

- Q10_3 Opastuksen puute ,893
- Q10_2 Kokemattomuus ,779

Sitoutumisen tarve

- Q10_5 Toiminnan vaatima sitoutuminen ,676
- Q10_1 Aikapula/kiire ,671
- Q10_4 Itselleni aiheutuvat kustannukset ,452

Faktorin *Vuorovaikutuksen puute* sisältämät muuttujat kertovat vastaajien kokemista ongelmista toiminnan organisoijan kanssa. Tulosten riittämätön raportointi mittaajille, raporttien huono saatavuus, toiminnan huono organisointi sekä välittömän palautteen puute kattavat toiminnan

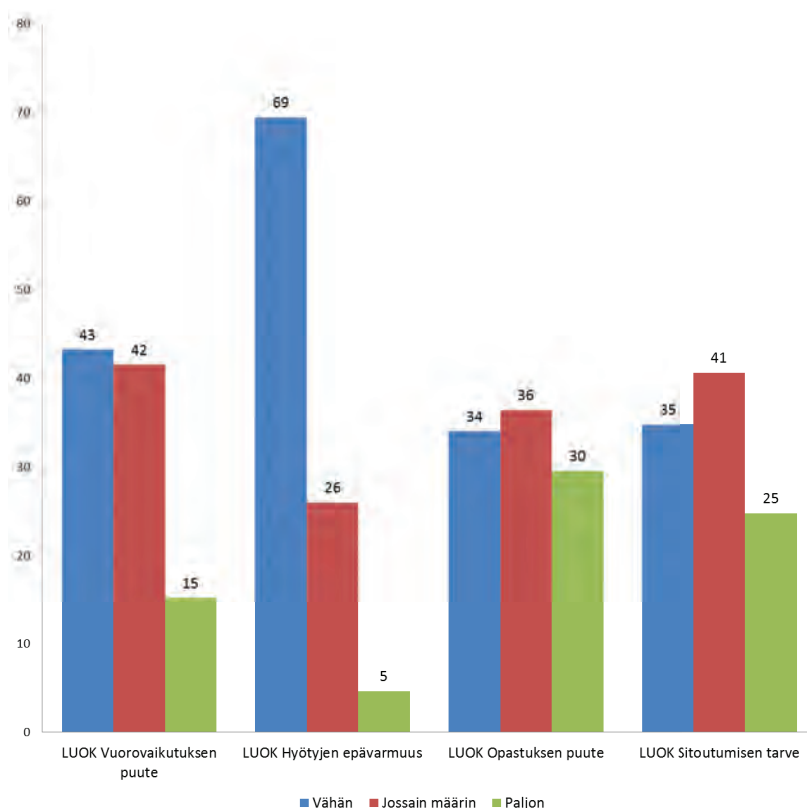
organisoijan ja mittaajien väliseen vuorovaikutukseen niin avovesikauden aikana kuin sen jälkeen tulosten raportointiin saakka.

Faktorille *Hyötyjen epävarmuus* voimakkaimmin latautuivat muuttujat 'Vaikutuksen näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua, jos silloinkaan' sekä 'Epäily toiminnan hyödyllisyydestä'.

Faktori *Opastuksen puute* niputtaa yhteen opastuksen puutetta ja kokemattomuutta kuvaavat muuttujat. Faktori *Sitoutumisen tarve* sisältää vahvimmin latautuvina muuttujat 'Toiminnan vaatima sitoutuminen' sekä 'Aikapula/kiire'.

Toimintaan osallistumisen esteitä kuvaavien faktoreiden tärkeys vastaajille

Toimintaan osallistumisen esteitä kuvaavien faktoreiden faktorikohtainen tärkeys vastaajille esitetään kuviossa 15.



Kuvio 16 Toimintaan osallistumisen esteitä kuvaavien faktoreiden tärkeys vastaajille

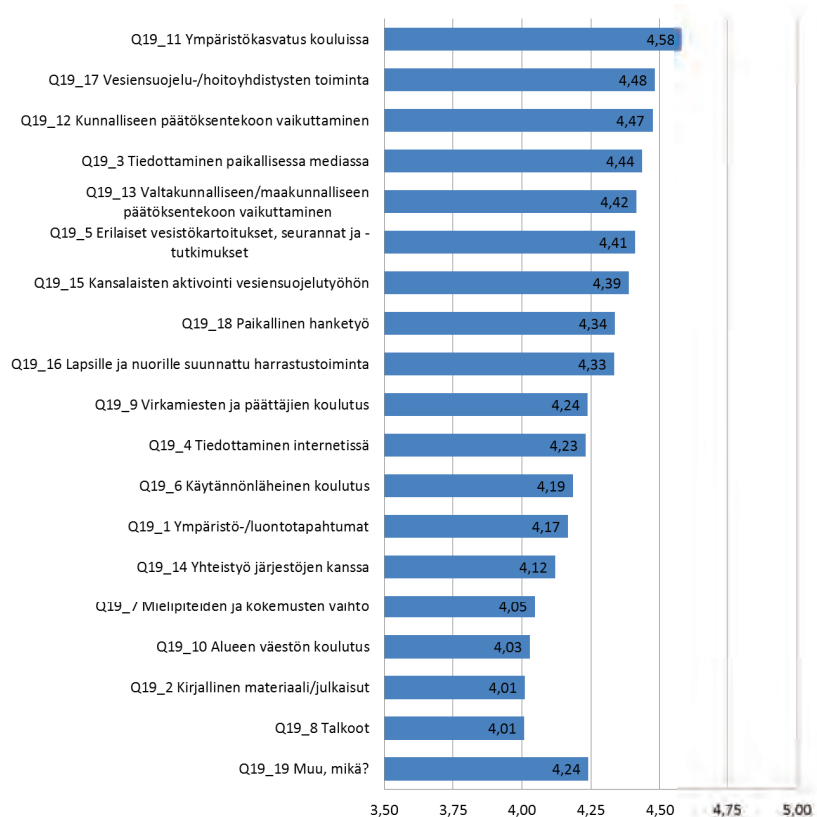
Kyselyn tulosten perusteella tärkeimmäksi toimintaan osallistumisen faktoriksi nousi *Opastuksen puute*, jonka koki tärkeäksi 30 % vastaajista. Lisäksi jossain määrin tärkeäksi faktorin koki 36 % vastaajista. Uusien koulutus- ja opastusmateriaalien ja –menetelmien kehittäminen näyttäisi kyselyn tulosten valossa hyödylliseltä.

3.6 Vesistönsuojeluun liittyvien toimien tärkeys

Kysymyksessä 19 vastaajia pyydettiin arvioimaan erilaisten vesistönsuojeluun liittyvien toimien tärkeyttä. Kaikki arvioitavat toimet koettiin tärkeinä, sillä väittämien saamat keskiarvot olivat alhaisimmillaankin 4,01 maksimiarvon ollessa 5.

Tärkeimpänä vesistönsuojelun toimintamuotona nähtiin ympäristökasvatus kouluissa (ka 4,58). Seuraavaksi tärkeimmiksi arvioitiin vesiensuojelu-/hoitoyhdistysten toiminta (ka 4,48) ja kunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen (ka 4,47). Tiedottaminen paikallisessa mediassa arvioitiin neljänneksi tärkeimmäksi toimintamuodoksi (ka 4,44). Paikallista toimintaa kuvaavat väittämät saivat siis suurimpia arvoja. (Kts. kuvio 15.)

Vastaajilla oli mahdollisuus valita myös vaihtoehto 'Joku muu, mikä?'. Avoimeen kenttään annetut toimintamuodot luokiteltiin seuraavasti: yhteistyö alueen asukkaiden ja yhdistysten kanssa, ekologisen tilan selvittäminen, kalastusalueiden edunvalvonta, viranomaisvalvonnan tehostaminen, saastuttajien kuriin saattaminen, kansantajuisen tiedon välittäminen päättäjille, turpeennoston haitat, rantaruovikoiden leikkuulaitteiden vuokraus sekä säännöstelykäytäntöjen uudistaminen.



Kuvio 17 Erilaisten vesistönsuojeluun liittyvien toimien tärkeys keskiarvoina

Vesistönsuojelun toimista tehdyssä faktorianalyysissä tunnistettiin kolme faktoria, jotka ovat selitysasteineen: *Paikallinen toiminta* (23,7 %), *Päätöksentekoon vaikuttaminen* (18,9 %) sekä *julkaisut ja tiedotus* (14,4 %). Faktorit selittävät yhteensä 56,9 % aineiston vaihtelusta. Faktoreihin kuuluvat muuttujat on faktorilatauksineen esitetty taulukossa 4.

Paikallinen toiminta

- Q19_18 Paikallinen hanketyö ,776
- Q19_17 Vesiensuojelu-/hoitoyhdistysten toiminta ,751
- Q19_6 Käytännönläheinen koulutus ,657
- Q19_7 Mielipiteiden ja kokemusten vaihto ,650
- Q19_15 Kansalaisten aktivointi vesiensuojelutyöhön ,635
- Q19_16 Lapsille ja nuorille suunnattu harrastustoiminta ,629
- Q19_8 Talkoot ,619
- Q19_10 Alueen väestön koulutus ,611

Päätöksentekoon vaikuttaminen

- Q19_13 Valtakunnalliseen/maakunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen ,824
- Q19_12 Kunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen ,806
- Q19_14 Yhteistyö järjestöjen kanssa ,633
- Q19_9 Virkamiesten ja päättäjien koulutus ,577
- Q19_11 Ympäristökasvatus kouluissa ,562

Julkaisut ja tiedotus

- Q19_2 Kirjallinen materiaali/julkaisut ,724
- Q19_5 Erilaiset vesistökartoitukset, seurannat ja –tutkimukset ,703
- Q19_4 Tiedottaminen internetissä ,646
- Q19_3 Tiedottaminen paikallisessa mediassa ,488
- Q19_1 Ympäristö-/luontotapahtumat ,419

Faktoriin *Paikallinen toiminta* sisältyy vahvimmin latautuneina muuttujat 'paikallinen hanketyö' sekä 'vesiensuojelu-/hoitoyhdistysten toiminta'. Myös muuttujat 'käytännönläheinen koulutus' ja 'mielipiteiden ja kokemusten vaihto' saivat voimakkaan faktorilatauksen.

Faktoriin *Päätöksentekoon vaikuttaminen* kuuluvat muuttujat kuvaavat päätöksentekoon vaikuttamista eri tasoilla: valtakunnallisesti, maakunnallisesti sekä kunnallisesti. Myös virkamiesten ja päättäjien koulutus sisältyi tähän faktoriin.

Faktori *Julkaisut ja tiedotus* sisältää erilaisen kirjallisen materiaalin ja tiedottamisen lisäksi (kirjallinen materiaali/julkaisut, kartoituksen, seurannat ja –tutkimukset, tiedottaminen internetissä, tiedottaminen paikallisessa mediassa) myös ympäristö-/luontotapahtumat.

3.7 Palveluideoiden arviointi

Luvussa 2.2 esiteltiin asiantuntijahaastatteluiden analyysin pohjalta tunnistettuihin teemoihin ideoidut neljä palveluratkaisua. Kyselyn vastaajia pyydettiin arvioimaan kutakin palveluideaa neljän väittämän suhteen: asia

on kiinnostava, voisin kokeilla/käyttää sitä, se on tarpeellinen sekä se kannustaisi tutustumaan lähivesialueeseen. Vastaajat arvioivat kutakin väittämää viisiportaisella asteikolla (5=täysin samaa mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 1=täysin eri mieltä). Vastaajilla oli myös mahdollisuus valita vaihtoehto EOS=en osaa sanoa. EOS vastaukset on poistettu aineistosta analysointivaiheessa, jotta ne eivät vääristäisi tilastollisia analyysejä. Väittämien saamat keskiarvot palveluideoittain on esitetty kuviossa 16.



Kuvio 18 Ideoiden vertailu eri ominaisuuksien saamien keskiarvojen suhteen

Mittaustulosten kirjaamisen nopeuttaminen (S1) sai kolmanneksi suurimman arvon kiinnostavuudessa (ka 4,08), mutta muiden arvioitujen ominaisuuksien osalta se sai ideoista pienimmät keskiarvot. Kyselyn vastaajat arvioivat palveluidean kokeilu-/käyttöhalukkuudeksi ka 3,64, tarpeellisuudeksi ka 3,59 ja kyvyksi kannustaa lähivesialueeseen tutustumiseen ka 3,74.

Kiinnostavuuden osalta verkkoyhteisöön perustuva idea (S2) sai alhaisimman keskiarvon 3,96. Muiden arvioitujen ominaisuuksien osalta verkkoyhteisön saamat keskiarvot ylittivät ensimmäisen idean saamat arvot. Verkkoyhteisön osalta kokeilu/käyttöhalukkuus sai ka 3,67, tarpeellisuus ka 3,71 ja kannustavuus lähivesialueeseen tutustumiseen ka 3,88.

Toiseksi suurimman keskiarvon kaikkiin väittämiin sai matalan kynnyksen vesistöseurantaan rakentuva idea (S3). Sen kiinnostavuudeksi vastaajat arvioivat ka 4,18, kokeilu-/käyttöhalukkuudeksi ka 3,93, tarpeellisuudeksi ka 3,81 ja lähivesialueeseen tutustumiseen kannustamisessa ka 4,08.

Lähivesialueesta koostettu tietopankki (S4) sai suurimman keskiarvon kaikissa väittämissä: kiinnostavuus ka 4,47, kokeilu/käyttöhalukkuus ka 4,29, tarpeellisuus ka 4,19 ja lähivesialueeseen tutustuminen ka 4,23.

Kunkin ehdotetun idean kohdalla vastaajia pyydettiin arvioimaan sitä myös omin sanoin avoimessa kentässä. Avoimet vastaukset luokiteltiin ja yhteenveto tuloksista esitetään ideoittain kuvissa 10-13.



Skenaario 1

Hyvä idea

Nykypäivää, reaaliaikaisesti kertyvää dataa, helposti toteutettavissa, nopea ja simppli tapa raportoida vesien tilasta, alentaa ihmisten kynnystä osallistua, koska ei vaadi paljon aikaa, melkein kaikilla on nykyään älypuhelin

Reaaliaikainen tieto

Ratkaisun mahdollistama tiedon reaaliaikaisuus koettiin hyvänä. Sen arveltiin nopeuttavan merkittävästi tulosten käyttöön saantia ja vähentävän työtä. Tulosten lähettämisen reaaliajassa uskottiin niin ikään kiinnostavan ihmisiä. Muutama vastaaja myös epäili reaaliaikaisen tiedon tarpeellisuutta.

Älypuhelin

Moni vastaaja kiinnitti huomiota skenaariossa mainittuun älypuhelimeen. Monilla sellaista ei ole. Avoimissa vastauksissa korostui myös huoli siitä, että älypuhelimeen perustuvat ratkaisut rajaavat käyttäjäkuntaa liikaa. Erityisenä ongelmana nähtiin se, että nykyisin aktiivisin joukko eli eläkeläiset eivät välttämättä omista älypuhelinia tai hallitse sen ominaisuuksia. Tärkeää olisi säilyttää rinnalla myös muita raportointitapoja; manuaalinen kirjaaminen, tietojen lähettäminen viikoittain sähköpostilla tai tietojen kirjaaminen nettisivujen kautta.

Myös älypuhelisten toimivuuteen liittyvät kysymykset nousivat esiin vastauksissa. Puhelinten toimivuutta maastossa epäiltiin. Puhelimen näytön epäiltiin aiheuttavan ongelmia erityisesti auringonvalossa. Myös palvelun hinta voi rajoittaa käyttöä.

Tiedon luotettavuus

Avoimissa vastauksissa pohdittiin saatavan tiedon laatua ja luotettavuutta. Toisaalta todettiin menetelmän tuottavan lisää tietoa esim. sadekuurojen vaikutuksista näkösyvyyteen ja siten jatkuvan seurannan luotettavuus paranee. Toisaalta todettiin että tavallisten kansalaisten tekemät virkehavainnot voivat aiheuttaa turhia pelkoja esim. sinileivistä.

Eräs vastaaja toteaa, että epävarma tai huono tieto ei muutu hyväksi nopealla lähettämisellä. Toinen vastaaja ehdottaa havaintojen luotettavuuden varmistamiseksi havainnoitsijoiden luokittelua kokemuksen ja taitotason perusteella ammattilaisiin, kokeneisiin harrastajiin tai aloittelijoihin.

Kuva 10 Yhteenveto avoimista vastauksista: S1

Idean 1 kohdalla vastaajat kommentoivat erityisesti älypuhelinia palvelun alustana. Moni ei omista älypuhelinia eikä ole myöskään aikeista hankkia sellaista. Tämä selittää osaltaan idean kokeilu/käyttöhalukkuuden saamia alhaisia arvoja. Myös huoli tiedon luotettavuudesta sekä

reaaliaikaisen tiedon tarjoamat mahdollisuudet nousivat esiin avoimista vastauksista.



Skenaario 2

Kohderyhmä ja hyödyt

Potentiaalisimpana kohderyhmänä nähtiin nuoriso ja naiset, koska heidän ajateltiin olevan aktiivisimpia sosiaalisen median ja internetin käyttäjiä. Verkkoyhteisön ajateltiin aktivoivan ihmisiä vapaaehtoiseen toimintaan ja helpottavan sen organisointia. Verkkoyhteisö voisi yhdistää vesistöstä kiinnostuneita ihmisiä ja poistaa yksin puurtamisen tunnetta. Se helpottaisi myös 'vesistöaktivistien' välistä kokemusten vaihtoa sekä toimisi eri suojeluyhdistysten jäsenten välisenä tiedonjako- ja keskustelukanavana. Verkkoyhteisön nähtiin myös helpottavan yhteydenpitoa sekä tapahtumiin ja tapaamisiin kutsumista.

Jos portaali pystyy kokoamaan vaikuttajat ja toimijat saman portaalin alle, se toisi lisäarvoa nykyisiin tietokanaviin verrattuna. Parhaimmillaan sivusto voisi innostaa ihmisiä tarttumaan toimeen ja tutustumaan samanhenkisiin aktiiveihin.

Haasteita

Verkkoyhteisö ei sovellu ainoaksi viestintäkanavaksi koska se rajaa käyttäjäkuntaa liikaa. Myös vanhemmat henkilöt sekä henkilöt, jotka eivät ole kiinnostuneita tai osaa käyttää internettiä tai sosiaalista mediaa täytyy pystyä pitämään mukana toiminnassa. Muutoinkin pelättiin verkkoyhteisössä muodostuvan kuppikuntia tai sisäpiirejä, joiden ulkopuolelle jäävät kokevat itsensä todella ulkopuolisiksi.

Myös sähköisen viestinnän tekniset vaatimukset mietityttivät muutamia vastaajia: nettiyhteydet ovat monessa paikassa heikot tai olemattomat. Lisäksi todettiin, että verkkoyhteisö ei tavoita mökkiläisiä, joilla ei ole sähköä. Avoimissa vastauksissa epäiltiin myös löytykö riittävästi aktiivisia käyttäjiä ja pysyykö keskustelu yllä. Myös häiriöiden pelättiin pilaavan keskustelun.

Henkilökohtaisen kontaktin voima

Vastaajien keskuudessa uskottiin face-to-face –kontaktin voimaan verkkoyhteisöjen sijaan. Yhteisen toiminnan koettiin muodostuvan paremmin henkilökohtaisen vuorovaikutuksen kautta kokouksissa ja rannalla. Eräs vastaaja totesi omalta osaltaan sosiaalisten kontaktien olevan yksi tärkeimmistä syistä osallistua vesistönsuojeluun, miltä verkkoyhteisö hänen mukaansa söi pohjan.

Tietoa viranomaisilta

Muutama vastaaja näki, että lähivesistön tilasta tulisi saada tietoa viranomaisten ylläpitämiltä sivustoilta. Eräs vastaaja toivoi viranomaisilta avoimuutta. Hän toivoi, että epäkohdista ilmoittajat saisivat tietoa siitä mitä viranomaiset aikovat epäkohtien poistamiseksi tehdä ja millä aikataululla.

Verkkoyhteisön arvioitiin voivan yhdistää vesistöstä kiinnostuneita ihmisiä ja helpottaa aktiivien välistä kokemusten vaihtoa sekä tukea vesiensuojeluyhdistysten tiedotusta. Verkkoyhteisön ei kuitenkaan nähty soveltuvan ainoaksi viestintäkanavaksi, koska se rajoittaisi tiedon leviämistä. Monet eivät joko ole kiinnostuneita seuraamaan verkkoyhteisöä tai heillä ei ole siihen taidollisia tai teknisiä mahdollisuuksia. Verkkoyhteisön ei myöskään uskottu olevan yhtä tehokas toiminnan aikaansaamisessa kuin kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus.



Skenaario 3

Kohderyhmä ja hyödyt

Idea nähtiin hyvänä tapana osallistaa kansalaisia ja perheitä luonnon havainnointiin. Vesistöseuranta voisi toimia vastaajien mukaan hvin ja hyödyn yhdistävänä harrastetoimintana esim. mökkeilijöille ja lomailijoille. Kevyt, vähän ihmisiä sitova sekä 'byrokratiavapaa' menetelmä koettiin houkuttelevana. Toimintatapa ottaisi kaikki ihmiset mukaan ja olisi opettavainen kokemus erityisesti lapsille, jotka oppisivat jo pienestä pitäen tarkkailemaan ympäristöä. Erityisesti koulut ja yhdistykset nähtiin hyvinä väylinä levittää tietoa toiminnasta.

Menetelmän koettiin täydentävän ja laajentavan vesistöä saatavaa tietoa. Kansalaisten tekemän seurannan ajateltiin pakottavan viranomaiset ja vesistöjen pilaaajat ottamaan mittaustulokset huomioon. Eräs vastaaja ehdotti uima- ja venerannoille seuranvihkoja, joihin voisi nimettöminkin laittaa havaintojaan. Ympäristöstä vastaavat viranomaiset esim. terveystarkastajat voisivat kiertää keräämässä tiedot ja toteamassa missä kunnossa vesistöt ovat.

Ilkivalta

Kaikkien saatavilla olevien vesistöseurantavälineiden koettiin olevan alttiina ilkivallalle ja varastelulle. Eräänä vaihtoehtona ehdotettiin välineiden lainaamista pientä panttia vastaan.

Tietojen luotettavuus

Mittauksilla saatujen tietojen luotettavuus puhutti vastaajia tämänkin skenaarion kohdalla. Vesistöjen tilaa koskevan tieteellisen tutkimuksen ei nähty sopivan maallikoille. Eräs vastaaja luonnehti toimintaa turhaksi jokamiehen puuhaksi.

Opastus

Ohjeistuksen merkitys korostui vastauksissa. Yksinkertaiset, selkeät pelisäännöt ovat tarpeen. Ohjeistukseen toivottiin myös havainnollista esitystä mittaustulosten merkityksestä vesistön ja sen virkistyskäytön kannalta.

Erityisesti koulut ja yhdistykset nähtiin potentiaalisina matalan kynnyksen vesistöseurannan menetelmien hyödyntäjinä. Idea nähtiin huvien ja hyödyn yhdistävänä harrastustoimintana, josta saatava tieto voisi täydentää ja laajentaa vesistöä muutoin saatavaa tietoa. Opetuksen ja selkeiden ohjeiden merkitys korostui vastauksissa. Tietojen luotettavuus sekä ilkeältä mietityttivät vastaajia.



Skenaario 4

Kohderyhmä ja hyödyt

Skenaariota 4 osalta kohderyhminä nähtiin 'vesistöaktiivit', alueen uudet asukkaat, mökin ostajat sekä mahdollisesti lomalaiset ennen loma-aikaa. Lähijärveä koskevaa tietopankkia voisi käyttää myös mm. opetuksessa ja kylätoiminnassa.

Netissä ajankohtaisena löytyvät tilastot ja kuviot koettiin kiinnostavina. Yleisesti ottaen vastauksissa todettiin, että sitä mitä mittaa pitää olla mahdollisuus myös seurata. Muina hyötyinä mainittiin vuorovaikutus eri osapuolten kesken sekä se, että itselle tärkeiden vesialueiden kunnon näkeminen suhteessa vesistön muihin osiin voisi innostaa ihmisiä mukaan toimintaan. Ratkaisu mahdollistaisi myös nopean palautteen saamisen, kannustaisi säännöllisyyteen havainnoinnissa sekä mahdollistaisi jatkuvan seurannan ja muutostilanteiden vaikutusten tunnistamisen esim. tulvatilanteissa.

Mobiilisovellus

Muutama vastaaja ehdotti, että ratkaisun liittäminen mittaus tulosten raportointiin tarkoitetun älypuhelinsovellukseen muodostaisi vahvan kokonaisuuden. Toisaalta eräs vastaaja arveli taulukkolaskentaohjelman riittävän tietojen visualisointiin.

Vaihtoehtoisia kanavia

Vaihtoehtoisten havaintojen raportointikanavien mahdollisuus oli tärkeä yhdelle vastaajalle. Hän toivoi, että havainnoita voisi ilmoittaa nimettöminä vaikka seurantapuhelimeen. Tämä madaltaisi kynnyksen tietojen ilmoittamisessa viranomaisille.

Kuva 13 Yhteenveto avoimista vastauksista: S4

Lähijärvestä koostettu tietoportaali koettiin hyödyllisenä monille eri kuluttajaryhmille kuten vesistöaktiiveille, alueen uusille asukkaille, mökin ostajille sekä lomalaisille. Portaaliin nähtiin hyödyntämismahdollisuuksia myös opetuksessa ja kylätoiminnassa. Kiinnostavaa sisältöä portaaliin toisivat ajankohtaiset vesistöseurannan tulokset kuvina ja tilastoina.

4. Kuluttajaryhmät

Lähivesistään kiinnostuneille henkilöille suunnatun kyselytutkimuksen yhtenä tavoitteena oli selvittää millaisia ryhmiä aiheesta kiinnostuneista henkilöistä muodostuu. Ryhmien muodostamiseen käytettiin ryhmittely-analyysia (cluster analysis), jonka avulla voidaan luokitella tapauksia muodostamalla ryhmiä, joiden tarkkaa luonnetta ei etukäteen tunneta. Ryhmittelyanalyysin tavoitteena on identifioida tapausjoukosta tietyn muuttujajoukon suhteen samankaltaisia ryhmiä siten, että yhteen ryhmään kuuluu keskenään mahdollisimman samankaltaisia havaintoja. Lisäksi ryhmien väliset erot ovat mahdollisimman suuret.⁷

Vapaaehtoiseen vesistöseurantaan motivoiviin tekijöiden ja toimintakokemusten perusteella muodostettuja faktoreita (kysymykset 7 ja 8) käytettiin pohjana kuluttajaryhmien muodostamisessa. Faktorit ja niiden sisältämät muuttujat esiteltiin aiemmin taulukossa 2.

Ryhmittelyanalyysi päädyttiin tekemään toimintaan osallistumiseen motivoivien tekijöiden ja kokemusten osalta, koska ne nähtiin merkittävänä vapaaehtoisuuteen perustuvan toimintamallin lähtökohtana. Eri klusterimääriä kokeilemalla päädyttiin kolmen klusterin malliin, koska siinä klustereiden sisältö muodostui mielekkäästi tulkittavaksi. Lisäksi ryhmien koot olivat keskenään samankokoisempia kuin useampien ryhmien tapauksessa. Taulukossa 5 on esitetty kuhunkin klusteriin kuuluvien vastaajien määrä ja prosenttiosuus SPSS ohjelman ryhmittelyyn hyväksymistä vastaajista.

⁷ Mamia, Tero (2009) Selittävät monimuuttujamenetelmät
http://www.uta.fi/~tero.mamia/opetus/spss/SPSS_treenit.pdf

Taulukko 5 Havaintojen määrät klustereittain

Cluster Number of Case			
		Frequency	Valid Percent
Valid	1	13	18,3
	2	24	33,8
	3	34	47,9
	Total	71	100,0
Missing	System	301	
Total		372	

Ensimmäiseen klusteriin kuului 13 vastaajaa eli 18,3 % SPSS ohjelman ryhmittelyyn hyväksymistä vastaajista. Toiseen klusteriin kuului 24 vastaajaa eli 33,8 % vastaajista. Kolmanteen klusteriin kuului 34 vastaajaa eli 47,9 % ryhmittelyssä käytetyistä vastaajista. Seuraavassa luvussa on kuvattu klusterit sekä niiden pohjalta rakennetut kuluttajaprofiilit.

4.1 Kuluttajaryhmien profiilit

Kuluttajaryhmiä erottavia ominaisuuksia haettiin tarkastelemalla ryhmien suhtautumista eri teemoihin liittyviin faktoreihin. Kuviot 17-20 havainnollistavat tunnistettujen kuluttajaryhmien välisiä eroja kuvaamalla faktoreiden tärkeyttä klusteriin kuuluvien keskuudessa. Faktoreiden pohjalta laskettiin keskiarvot summamuuttujien luokitelluista arvoista.

Motivoivat ja kokemukselliset tekijät

Käyttäjätyypittely rakennettiin motivoivien ja kokemuksellisten tekijöiden perusteella. Kuluttajaryhmien välillä löytyi selkeitä eroja niiden suhtautumisessa faktoreihin. Faktoreihin sisältyvät muuttujat on esitelty aiemmin taulukossa 2.



Kuvio 19 Toimintaan osallistumisen motiiveja ja kokemuksia kuvaavien faktoreiden saamat keskiarvot klustereittain

Havaintotulosten seurantaan liittyvät tekijät ovat tärkeimpiä klusteriin 2 kuuluville (ka 2,79). Klusteriin 1 kuuluville havaintotulosten seuranta taas on vähiten tärkeää (ka 1,62).

Rentoutuminen luonnossa –faktoriin kuuluvat tekijät ovat tärkeimpiä klusteriin 3 kuuluville. Sen sijaan klusteriin 2 kuuluville nämä tekijät ovat melko vähämerkityksisiä (ka 1,83).

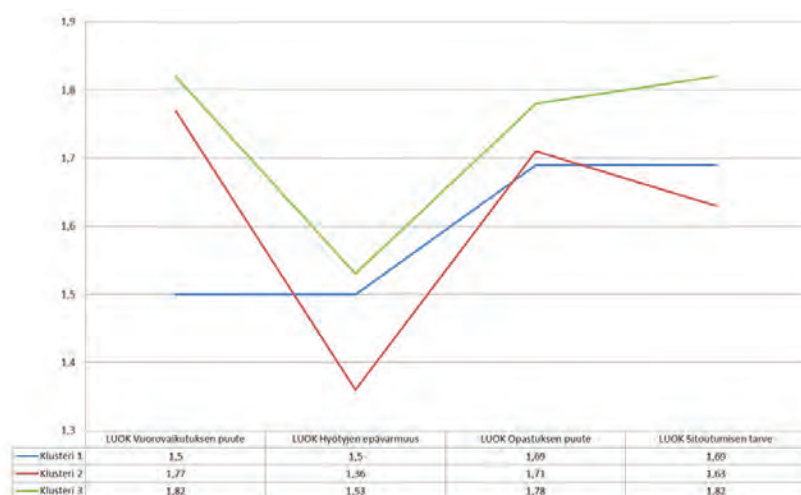
Keskustelu muiden kanssa havaintotulosten merkityksestä on tärkeää klusteriin 2 (ka 2,96) ja klusteriin 3 (ka 2,91) kuuluville. Sen sijaan klusteriin 1 kuuluville havaintotuloksista keskustelu ei ole tärkeää (ka 2,08). Vesistöseurannan yhteisöllisyyteen liittyvät tekijät olivat tärkeimpiä klusteriin 3 (ka 2,71) kuuluville. Klusteriin 1 kuuluville yhteisöllisyys sen sijaan oli erityisen vähän tärkeää (ka 1,38).

Käytännön vesistönsuojelutyöhön liittyvät tekijät olivat klustereille 2 ja 3 tärkeitä motivoivia tekijöitä. Sen sijaan klusteriin 1 kuuluville nämä olivat selkeästi vähemmän tärkeitä (ka 2,08). Vesistöseurannan vaivattomuuteen liittyvien väittämien kanssa eniten samaa mieltä olivat klusteriin 1 kuuluvat (ka 2,62). Vähiten samaa mieltä olivat klusteriin 2 kuuluvat.

Osallistumisen esteitä kuvaavat tekijät

Käyttäjäklustereiden sitoutumista vesistöseurantaan kuvaa tulos, jonka mukaan mikään kuluttajaryhmistä ei kokenut ehdotettuja osallistumisen esteitä erityisen merkittävinä. Kaikkien ryhmien osalta keskiarvot jäävät alle arvon 2. Joitakin eroja klustereiden välillä voidaan kuitenkin tunnistaa.

Faktoreihin sisältyvät muuttujat on kuvattu aiemmin tässä raportissa taulukossa 3.



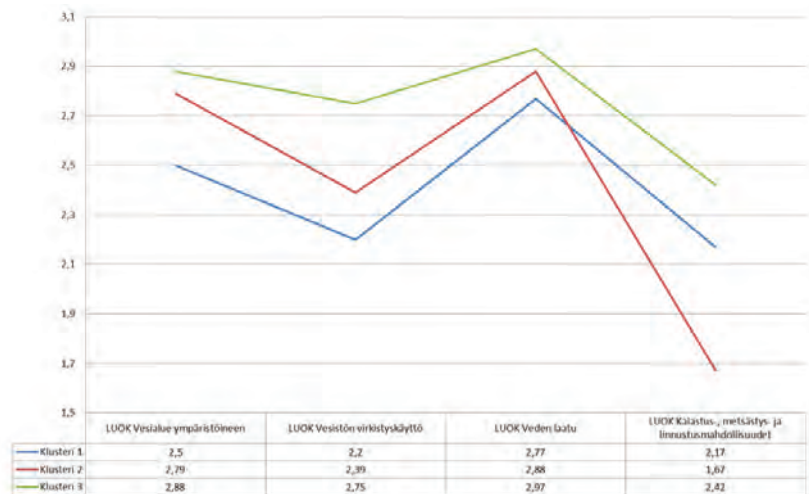
Kuvio 20 Toimintaan osallistumisen esteitä kuvaavien faktoreiden saamat keskiarvot klustereittain

Klustereiden 2 ja 3 keskuudessa tärkeimmäksi esteeksi koettiin vuorovaikutuksen puute. Sen sijaan klusteriin 1 kuuluville vuorovaikutuksen puute on erityisen vähän tärkeää.

Klusteriin 2 kuuluvat kokivat hyötyjen epävarmuuden vähiten tärkeänä toimintaan osallistumisen esteenä. Opastuksen puutteeseen liittyvät tekijät nousivat tärkeimpien esteiden joukkoon kaikkien klustereiden osalta. Klusteriin 3 kuuluvien keskuudessa toiminnan vaatima sitoutumisen nousi yhdeksi merkittävimmistä osallistumisen esteistä.

Vesistötietojen tärkeys

Erilaisia vesistötietoja kuvaaviin faktoreihin sisältyvät muuttujat on kuvattu aiemmin taulukossa 1. Kaikki kuluttajaryhmät kokivat veden laatuun liittyvän informaation tärkeimmäksi vesitiedon lajiksi. Myös vesialuetta ja sen ympäristöä käsittelevä tieto oli tärkeää kaikille kuluttajaryhmille.

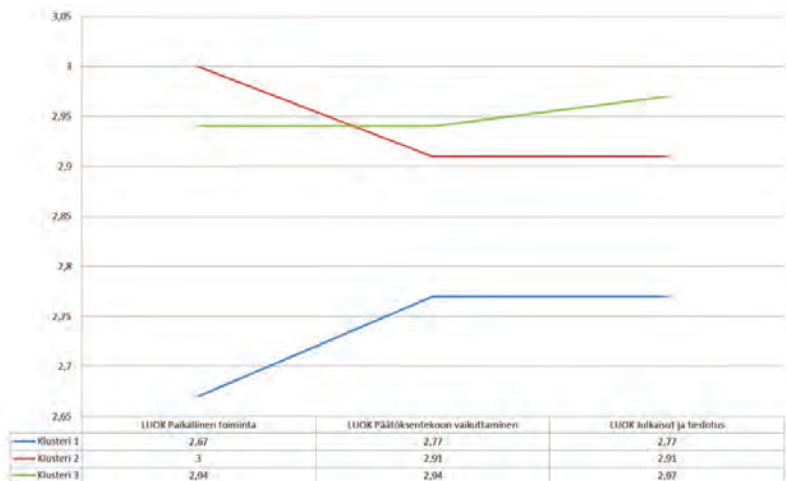


Kuvio 21 Erilaisten vesistötietojen tärkeyttä kuvaavien faktoreiden saamat keskiarvot klustereittain

Klusteriin 2 kuuluvat näkivät kalastus-, metsästys- ja linnustusmahdollisuuksiin liittyvän tiedon varsin vähämerkitykselliseksi. Muuten tietotarpeet olivat melko yhteneväisiä eri kuluttajaryhmien välillä.

Vesistönsuojeluun liittyvien toimien tärkeys

Vesistönsuojeluun liittyvistä toimista muodostettujen faktoreiden sisältö on kuvattu aiemmin taulukossa 4. Klusteriin 1 kuuluvilta kaikki faktorit saivat alhaisemmat arvot kuin muissa kuluttajaryhmissä. Erityisesti paikallista toimintaa kuvaava faktori sai klusteriin 1 kuuluvilta selkeästi alhaisemman arvon kuin muilta kuluttajaryhmiltä. Paikallisen toiminnan faktori sai suurimman arvon klusteriin 2 kuuluvilta.



Kuvio 22 Erilaisten vesistönsuojelun toimia kuvaavien faktoreiden tärkeys keskiarvona klustereittain

4.2 Vesistöseurannan kuluttajaryhmät

Kuluttajaryhmät nimettiin sen mukaan, mitkä faktorit kunkin kuluttajaryhmän kohdalla olivat määrääviä, erityisen vähämerkityksisiä sekä erottivat ryhmän muista kuluttajaryhmistä. Kuluttajaryhmät eivät edusta yksittäisiä vastaajia vaan ne kuvaavat ryhmittelyanalyysin periaatteen mukaisesti tapausjoukosta tunnistettuja tietyn muuttujajoukon suhteen samankaltaisia ryhmiä. Ensimmäinen kuluttajaryhmä (aiemmin klusteri 1) nimettiin *Käytännön tuloksia vaativaksi konkariksi*, toinen ryhmä (aiemmin klusteri 2) nimettiin *Aktiiviseksi vesistöhavaintojen pohtijaksi* ja kolmas kuluttajaryhmä (aiemmin klusteri 3) nimettiin *Sosiaaliseksi luonnossa rentoutujaksi*.

Kuluttajaryhmistä tehtiin aineistoa tulkitsemalla kutakin kuluttajaryhmää kuvaava, ryhmän keskeisiä ominaisuuksia kärjistävä visualisointi, johon liittyvä teksti pyrkii kuvaamaan myös ryhmän inhimillisiä piirteitä kuten ikä ja sukupuoli. Ryhmät eivät demografisten tekijöiden perusteella eronneet toisistaan merkittävästi. Ryhmien välillä oli kuitenkin löydettävissä hienovaraisia eroja, joita käytettiin apuna tulkinnassa. Seuraavassa esitellään yhteenveto nimetyistä kuluttajaryhmistä.

Ryhmä 1 – Käytännön tuloksia vaativa konkari

Ryhmää leimaa se, että siihen kuuluvat eivät koe havaintojensa seuraamista erityisen kiinnostavana. Myöskään seurantatulosten jakaminen muiden

kanssa, tulosten vertailu ja keskustelu havaintotulosten merkityksestä eivät ole heille erityisen tärkeitä. Ryhmään kuuluvat eivät siis ole järkeä kiinnostuneita havaintotulosten työstämisestä, tulosten jakamisesta muiden kanssa tai seurantatulosten pohtimisesta yhdessä muiden kanssa.

Yhteisöllisyys ei ole tähän ryhmään kuuluville tärkeää. Tietojen jakamiseen ja keskusteluun liittyvien alhaisten arvojen ohella, ryhmään kuuluville vuorovaikutuksen puute vesistöseurantaan organisoivan tahon kanssa oli kaikista ryhmistä vähiten merkittävä este toimintaan osallistumiselle. Muiden tulosten valossa tämä voitaneen tulkita siten, että tähän ryhmään kuuluvat eivät välttämättä edes kaipaa vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa vesistöseurantaan liittyen.

Ensimmäinen ryhmä poikkeaa muista kuluttajaryhmistä siinä, että paikallinen toiminta on heille selkeästi vähemmän tärkeää kuin muille. Ryhmän erottaa muista myös se, että heille paikallinen toiminta on vähemmän tärkeää kuin päätöksentekijöihin vaikuttaminen. Muissa kuluttajaryhmissä tilanne on päinvastainen.

Nykyiset vesistöseurannan välineet ja toimintatavat ryhmään kuuluvat kokevat vaivattomammaksi kuin muut ryhmät. Ryhmään kuuluvat olivat eniten samaa mieltä siitä, että vesistöseurannan välineet ovat helppokäyttöisiä ja niiden saaminen on vaivatonta. Myös tulosten kirjaaminen koettiin yksinkertaiseksi ja helpoksi. Toiseksi eniten samaa mieltä ryhmään kuuluvat ovat käytännön vesistönsuojelutyöhön liittyvistä väittämistä. Tämä viitanee siihen, että ryhmään kuuluville käytännön toimet ja tulokset ovat toiminnan lähtökohta.



Käytännön tuloksia vaativa konkari on yli 50-vuotias mies, joka on kiinnostunut vesistöseurannassa pelkästä käytännön mittaustoiminnasta. Häntä ei vesistöseurannassa kiinnosta omien seurantatulosten jakaminen ja pohtiminen muiden kanssa. Hän ei kaipaa vesistöseurantaan yhteisöllisyyttä tai vahvasti organisoitua toimintaa. Sen sijaan hän haluaa nähdä päättäjiltä oikeita päätöksiä ja käytännön toimia.

Kuva 14 Ryhmä 1 - Käytännön tuloksia vaativa konkari

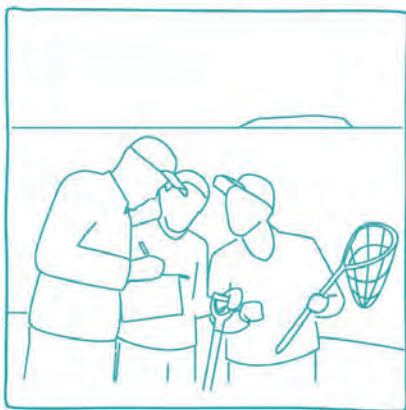
Ryhmä 2 – Aktiivinen vesistöhavaintojen pohtija

Toiseen ryhmään kuuluville havaintotulosten seuranta oli tärkeämpää kuin muille ryhmille. Myös keskustelu havaintotulosten merkityksestä ja käytännön vesistönsuojelu olivat tälle ryhmälle tärkeämpiä kuin muille. Tulosten perusteella ryhmä 2 näyttäytyy havaintotuloksista kiinnostuneena ryhmänä, joka haluaa seurata tulosten kertymistä ja jakaa ne muiden kanssa. Ryhmään 2 kuuluvat keskustelevat mielellään vesistöseurannasta ja sen tuloksista muiden kanssa. Lisäksi he pohtivat saamiaan seuranta-tuloksia ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Rentoutuminen luonnossa on ryhmään 2 kuuluville kuluttajaryhmistä vähiten tärkeä motiivi vesistöseurantaan osallistumiselle. Vesistötietoon liittyvästä informaatiosta kalastus-, metsästys- ja linnustusmahdollisuudet kiinnostavat ryhmään 2 kuuluvia selkeästi vähemmän kuin muita kuluttajaryhmiä.

Käytännön vesistönsuojelutyö ja paikallinen toiminta vesiensuojelussa ovat ryhmään 2 kuuluville tärkeämpää kuin muille kuluttajaryhmille. Sen sijaan hyötyjen epävarmuus ja toiminnan vaatima sitoutuminen ovat ryhmään 2 kuuluville vähemmän tärkeitä esteitä kuin muille ryhmille.

Tulosten valossa toisesta ryhmästä muodostuu kuva toimintaan sitoutuneesta, havaintotuloksiin uskovasta ja tuloksia pohtivasta käytännön tekijästä. Ryhmään 2 kuuluvat haluavat jakaa havaintojaan ja keskustella vesistöseurannan tuloksista, vaikka muuten heitä ei erityisemmin kiinnostakaan vesistöseurannan yhteisöllisyys. Seurannan tuloksiin liittyvä vuorovaikutus kuitenkin kiinnostaa heitä.



Aktiivinen vesistöhavaintojen pohtija on yli 60-vuotias mies, joka on tyypillisesti joko ranta- tai vapaa-ajan asukas. Hän on kiinnostunut paikallisesta, käytännön vesistönsuojelutyöstä. Hän uskoo mittaustuloksensa hyödyllisyyteen. Hän haluaa jakaa seurantatuloksiaan muiden kanssa sekä pohtia ja vertailla tulosten merkitystä.

Kuva 15 Ryhmä 2 – Aktiivinen vesistöhavaintojen pohtija

Ryhmä 3 – Sosiaalinen luonnossa rentoutuja

Kolmanteen ryhmään kuuluvat eroavat muista kuluttajaryhmistä siinä, että heille rentoutuminen luonnossa on erityisen tärkeä motiivi toimintaan osallistumisessa. Myös yhteisöllisyys on tärkeämpää kuin muille kuluttajaryhmille.

Tärkeimpinä esteinä toimintaan osallistumiselle ryhmään 3 kuuluvat kokevat vuorovaikutuksen puutteen toiminnan organisoijan kanssa. Opastuksen puute on heille suurempi este osallistumiselle kuin muille kuluttajaryhmille. Myös toiminnan vaatima sitoutuminen sekä aikapula ja kiire estävät/hankaloittavat ryhmään 3 kuuluvien osallistumista enemmän kuin muiden kuluttajaryhmien kohdalla.

Vesistötietoon liittyen ryhmään 3 kuuluvia kiinnostaa vesistön virkistyskäyttöön liittyvät asiat enemmän kuin muita kuluttajaryhmiä. Koska ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet, ranta-alueiden asutuksen ja palveluiden kuvaus sekä vesialueen luonnonsuojelliset arvot ja luonnonsuojelualueet ovat ryhmään 3 kuuluville kiinnostavampia kuin muille, voidaan tulosta tulkita siten, että kuluttajaryhmään kuuluvat todennäköisesti eivät ole vesistöalueen paikallisia asukkaita, joille edellä mainitut tiedot todennäköisesti eivät tuo samassa määrin lisäarvoa kuin muualla asuville vesistön virkistyskäyttäjille.



Sosiaalinen luonnossa rentoutuja on hieman yli 40-vuotias kaupungissa asuva nainen. Vesistöseurantaan mökkijärvellä motivoi maisemista ja ulkoilusta nauttiminen, mielekäs tekeminen luonnossa sekä mahdollisuus osallistua luonnonsuojeluun. Samanhenkisten ihmisten seura ja uusiin ihmisiin tutustuminen ovat hänelle tärkeitä. Hän kaipaa hyvin organisoitua toimintaa sekä kattavaa opastusta ja tukea. Aikapulan ohella

vuorovaikutuksen vähyys toiminnan organisoijan kanssa haittaa eniten hänen osallistumistaan.

Kuva 16 Ryhmä 3 – Sosiaalinen luonnossa rentoutuja

5. Johtopäätökset

Tekesin rahoittamassa VETCombo-hankkeessa tutkitaan ja kehitetään vesiekosysteemistä saatavaan tietoon perustuvaa palvelujärjestelmää. Hankkeen puitteissa toteutettiin asiantuntijahaastattelut ja kuluttajille suunnattu kysely. Kyselyssä tutkittiin kuluttajien osallistumista vesistö-tiedon tuottamiseen ja hyödyntämiseen. Hankkeen seuraavissa vaiheissa tutkitaan palvelujärjestelmää yritysten osalta sekä rakennetaan tulosten pohjalta skenaarioita tulevaisuuden palvelujärjestelmälle.

Asiantuntijahaastatteluiden ja kuluttajakyselyn valossa voidaan todeta, että tulevaisuuden palvelujärjestelmässä on tärkeää huomioida erilaiset käyttäjien motiivit ja tavat osallistua vesistön seurantaan sekä keinot hyödyntää tuotettua tietoa. Toimijoiden roolit ja toimintatavat edellyttävät myös selkeyttämistä.

Parhaat käytännöt käyttöön

Kansalaisten osallistuminen vesistöjen tilan seurantaan on kirjattu strategiseksi tavoitteeksi valtakunnallisella tasolla. Strategiaa toteutettaessa tulee taata kansalaisille yhteneväiset mahdollisuudet osallistua toimintaan. Keskeisiä kehityskohteita ovat tavat organisoida toimintaa sekä tiedottaa ja opastaa kansalaisia vesistöjen tilan seurannassa. Alueellisesti toteutettujen projektien ja pilottien tulokset on tarpeen kerätä, analysoida ja tunnistaa niiden pohjalta parhaat käytännöt, kun kehitetään ja laajennetaan toiminta koko valtakunnan kattavaksi. Toisaalta palvelujärjestelmää rakennettaessa on ratkaistava myös se, miten seurantatietoa kerätään niillä maantieteellisillä alueilla, joille kansalaistoiminta ei syystä tai toisesta ulotu.

Valjastamatonta potentiaalia

Kuluttajatutkimus osoitti, että kuluttajilla on valmiutta tehdä vesistöseurantaa enemmän kuin mitä tällä hetkellä on hyödynnetty. Tutkimuksessa paljastui merkittävä joukko vesistöseurantaa omaksi ilokseen tekeviä

ihmisiä, jotka eivät lähetä tuloksia eteenpäin. Monet eivät myöskään olleet tietoisia organisoidusta vesistöseurannasta ja halusivat osallistua toimintaan. Kehittämiskohteina nousikin siis esiin tiedotuksen tehostaminen ja uusien viestintämuotojen kehittäminen.

Osallistumiskynnyksen madaltaminen

Kansalaisten aktivoimisen kannalta tärkeä kehityskohde on madaltaa kynnystä osallistua toimintaan. Kuluttajakyselyn ja asiantuntijahaastatteluiden perusteella uusien vesistöseuraajien rekrytointi koettiin haastavana. Sen sijaan mukaan lähteneet vesistöseuraajat ovat toimintaan vahvasti sitoutuneita. Monet ovat mukana toiminnassa pitkään, useita vuosia tai jopa vuosikymmeniä. Uusien vesistöseuraajien opastusta sekä toiminnan aikaista tukea ja kannustusta tulisi kehittää nykyisestä.

Tulosten seuraaminen ja visualisointi

Vesistöseurantaan tekevät kaipaavat uudenlaisia tapoja seurata omien tulostensa kertymistä. Myös tulosten näkeminen osana kokonaisuutta kuten osana lähivesistöstä koottua ajantasaista tietokantaa on vesistöseuraajille tärkeää. Tietojen visualisointi, mittaustulosten pitkänajan muutosten havainnollistaminen sekä taustalla vaikuttavien muutostekijöiden ymmärtäminen koetaan motivoivana ja toimintaan sitouttavana tekijänä. Tähän tarvitaan uudenlaisia, käyttäjälähtöisiä menetelmiä. Myös kiinnostavan tiedon saatavuus kootusti yhdestä paikasta nousi kuluttajille tärkeäksi asiaksi. Järviwiki voisi hyvinkin toimia tällaisena lähijärveä koskevan tiedon kokoavana paikkana.

Toimintamallien ja palveluratkaisujen suunnittelussa on huomioitava myös erilaiset teknologian tarjoamat mahdollisuudet. Erityisesti tarvitaan lisää tietoa informaatio- ja viestintäteknologian tarjoamista mahdollisuuksista. Teknologian kotiutuminen osaksi ihmisten arkea vaikuttaa ihmisten valmiuteen omaksua uuteen teknologiaan perustuvia ratkaisuja. Teknologiaan liittyen nousi tässä tutkimuksessa esiin muun muassa se, että monet kokivat älypuhelimet itselleen vieraina. Tarvitaan edelleen perinteisiä menetelmiä, mutta niiden lisäksi on kehitettävä myös uuteen teknologiaan perustuvia sovelluksia. Näin ollen erilaisten käyttäjäryhmien palveleminen edellyttää monikanavaisuutta.

Käytännön vesiensuojelutyö

Monet vastaajat olivat kiinnostuneita osallistumaan myös käytännön vesistönsuojelutoimiin kuten talkoisiin. Potentiaalinen kiinnostus on olemassa, mutta tarvitaan uudenlaisia toimintamalleja ja kannustimia sen kanavoimiseen ja aktivoimiseen käytännön teoiksi asti. Ihmisten kiinnostus erityisesti paikallisten asioiden hyväksi tehtävää toimintaa kohtaan voi vahvistaa esimerkiksi järviyhdistysten roolia tulevaisuudessa käytännön toiminnan kanavoimisessa.

Erilaiset tarpeet ja toiveet taustalla

Tutkimuksen tulosten valossa on tärkeä tiedostaa, että ihmisillä on erilaisia motiiveja osallistua vesistöseurantaan tai muuhun lähivesien hyväksi tehtävään työhön. Taustalla eivät vaikuta pelkästään yleishyödyllinen toiminta tai huoli lähiveden tilasta, vaan osallistumisen motiivi voi olla myös itsekäs. Ihmiset haluavat myös tietää ja ymmärtää omaa lähiympäristöään tai rentoutua mielekkään tekemisen parissa. Vesistöseurantaa kehitettäessä onkin syytä tarkastella toimintaa osana seurannan tekijöiden maailmaa. Miten toiminta voi integroitua osaksi ihmisten vapaa-ajanviettoa ja miten se yhdistää huvin ja hyödyn? Miten yhteisöllisyyttä tuetaan ja hyödynnetään? Myös sosiokulttuuristen trendien vaikutus kuluttajien vapaa-ajanviettoon, harrastustoimintaa ja kuluttajakäyttämiseen luo omat haasteensa toimintamallin kehittämiseen.

Kansalaistoiminnan organisoinnissa on tärkeä muistaa monimuotoisuuden tarve. Toiset haluavat hyvin organisoitua yhdistystoimintaa ja toisille yhdessä tekeminen on tärkeää, kun taas toiset haluavat mieluummin toimia itsenäisesti ilman taustaorganisaatiota. Lähivesistään kiinnostuneille kansalaisille on tarjottava erilaisia tapoja osallistua. Pitkäjänteistä sitoutumista vaativa vesistöseuranta, kertaluonteinen kunnostusaktiiviteetti ja matalan kynnyksen vesistöseurannan kokeilu ovat vain esimerkkejä eri osallistumismotiivista palvelevista toimintamuodoista. Toimintamallia kehitettäessä olisi pohdittava sitä, millainen toimintamalli palvelee erilaisia käyttäjäryhmiä ja heidän tarpeitaan. Tässä raportissa esitetyt kuluttajaryhmittä tarjoavat yhden lähtökohdan palveluiden käyttäjälähtöiseen kehittämiseen.

Kansalaistoiminnan muotojen kehittämisessä tulee edetä vahvasti käyttäjälähtöisestä näkökulmasta. Kansalaisten vapaaehtoisuuteen perustuvassa toiminnassa on tärkeää rakentaa toimintatavat käyttäjien ehdoilla siten, että ne vastaavat kohdennetusti erilaisten käyttäjien motiiveihin ja tarpeisiin. Toiminnan on oltava kestäväällä pohjalla niin taloudellisesti kuin

sosiaalisestikin. Toimintamallien suunnittelussa ja palvelujärjestelmää rakennettaessa on välttämätöntä ottaa kantaa siihen, miten paljon kansalaisilta voidaan odottaa osallistumista vapaaehtoistyöhön vesistöjen tilan seurannassa.

Kansalaisten tuottaman tiedon käyttö

Kuluttajatutkimuksessa nousi esiin tarve kehittää kansalaisten vapaaehtoisuuteen perustuvan vesistöseurannan menetelmiä ja toimintatapoja niin, että kertyvän tiedon laatu on riittävää. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella vesistöseuraajat luottivat omien mittaustulostensa oikeellisuuteen ja merkittävyyteen, mikä tietenkin on ehdoton edellytys motivaation kannalta. Ihmiset haluavat osallistua hyödyllisen ja hyödynnettävän tiedon keräämiseen. Kansalaisten aktivointiin perustuvan toimintamallin kehittämisessä on linjattava, millainen rooli kansalaisten keräämällä informaatilla on, sekä miten ja missä sitä aiotaan käyttää. Palvelujärjestelmän kehittämisessä onkin kriittistä määritellä eri toimijoiden roolit sekä kansalaisten tuottaman tiedon merkitys ja hyödyntäminen palvelujärjestelmässä.

Kansalaisten roolin ja heidän tuottamansa tiedon käyttö luovat pohjaa myös kansalaisten keräämän tiedon arvostamiselle. Kyselyn avoimiin kenttiin kirjattiin paljon kannanottoja siitä, että vesistöjen tilan seuranta on tieteellistä, oikeaa tutkimustyötä, jota tavalliset kansalaiset eivät voi luotettavasti tehdä.

Toiminnan organisointi

Toiminnan organisoimisessa näyttäisi kyselyn perusteella olevan merkittäviä kehittämiskohteita. Toimintamallin kehittämisessä tulee huomioida erityisesti vuorovaikutusta ja palautteenantoa tukevien menetelmien ja rakenteiden keskeinen rooli, sillä nämä osa-alueet nousivat kyselyssä esiin selkeinä kehityskohteina. Mittaustulosten koostamisen lisäksi myös tulosten käyttö ja vaikutus esim. päätöksentekoon sekä alueen hyväksi tehtyihin asioihin tulisi olla jotenkin todennettavissa.

Vesistöseuraajat kokivat puutteita toiminnan organisoinnissa, mihin saattaa osaltaan vaikuttaa asiantuntijahaastatteluisissa esiin noussut ongelma projektipainotteisesta toiminnasta. Hankkeisiin perustuva toiminta ei tue toiminnan vaatimaa pitkäjänteisyyttä ja pysyviä raameja. Kansalaistoiminnalle olisikin rakennettava pysyvä kehys ja tunnistettu rooli kiinteänä osana palvelujärjestelmää.

Jatkotutkimuksen kohteita

Kuluttajien roolista ja toimintatavoista on tarpeen luoda lisää ymmärrystä, kun suunnitellaan tulevaisuuden vesistötietoon perustuvaa palvelujärjestelmää. Esimerkiksi nuoret ja lapsiperheet ovat kiinnostavia ryhmiä, joilla varmasti on hyvin omaleimaiset tarpeet, toiveet ja motiivit toimintaan osallistumisen suhteen. Jatkotutkimusta tarvitaan myös siitä, millainen vesistöistä saatava tieto kiinnostaa erilaisia käyttäjäryhmiä, mitä he tiedolla tekevät ja miten se heitä hyödyttää. Teeman selvittäminen vaatii laadullisten menetelmien käyttöä, sillä tarvitaan syvää ymmärrystä ihmisten käyttäytymisestä ja siihen vaikuttavista motiiveista.



Kysely lähivesien tilasta kiinnostuneille

Tämä kysely on suunnattu lähivesistään kiinnostuneille henkilöille. Kyselyn tavoitteena on kartoittaa ihmisten kiinnostusta, tarpeita ja toiveita omasta lähivedestään saatavaa tietoa ja sen käyttöä kohtaan. Kyselyllä halutaan selvittää mm. millaiset asiat lähivesissä kiinnostavat ja mikä lähivesien hyväksi tehtävään työhön motivoi.

Kyselyn toteuttaa Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVA, joka on Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen tutkimus- ja kehittämiskeskus. Kyselytutkimus liittyy Tekesin Vesi-ohjelman rahoittamaan VETCombo-projektiin.

Pyydämme Teiltä hetken aikaa antaa arvokas mielipiteenne!

Voitte vastata kyselyyn web-osoitteessa:

<http://www.webpolsurveys.com/S/70A7E04CCC83EBDD.par>

Vastaathan kyselyyn mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään **10.4.2012 mennessä**.

Kaikkien kyselyyn määräajassa vastanneiden ja yhteystietonsa antaneiden kesken arvotaan **5 kpl 20 € arvoisia lahjakortteja**. Voittajille ilmoitetaan voitosta henkilökohtaisesti.

Vastauksia käytetään tutkimustarkoitukseen ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kiitokset jo etukäteen ajastanne sekä osallistumisestanne tutkimukseemme!

Lisätietoja kyselystä antaa tutkija Sanna Peltonen (etunimi.sukunimi@aalto.fi)





Kysely lähivesien tilasta kiinnostuneille

Tämä kysely on suunnattu lähivesistään kiinnostuneille henkilöille. Kyselyn tavoitteena on kartoittaa ihmisten kiinnostusta, tarpeita ja toiveita omasta lähivedestään saatavaa tietoa ja sen käyttöä kohtaan. Kyselyllä halutaan selvittää mm. millaiset asiat lähivesissä kiinnostavat ja mikä lähivesien hyväksi tehtävään työhön motivoi. Kyselyn tulokset kerätään yhteistyössä mm. VELHO-hankkeen kanssa.

Kyselyn toteuttaa Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVA, joka on Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen tutkimus- ja kehittämiskeskus. Kyselytutkimus liittyy Tekesin Vesi-ohjelman rahoittamaan VETCombo-projektiin. VETCombion yhtenä tavoitteena on tutkia *miten aktivoida kansalaisia osallistumaan ympäristötiedon tuottamiseen?*

Pyydämme Teiltä hetken aikaa antaa arvokas mielipiteenne!

Voitte vastata kyselyyn web-osoitteessa:

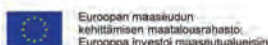
<http://www.webpolsurveys.com/S/70A7E04CCC83EBDD.par>

Vastaathan kyselyyn mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään **10.4.2012 mennessä**. Kaikkien kyselyyn määrääjassa vastanneiden ja yhteystietonsa antaneiden kesken arvotaan **5 kpl 20 € arvoisia lahjakortteja**. Voittajille ilmoitetaan voitosta henkilökohtaisesti.

Vastauksia käytetään tutkimustarkoitukseen ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kiitokset jo etukäteen ajastanne sekä osallistumisestanne tutkimukseemme!

Lisätietoja kyselystä antaa tutkija Sanna Peltonen (etunimi.sukunimi@aalto.fi)



VETCombo

Tällä kyselyllä kartoitetaan vesistöihin liittyvän tiedon tuottamista ja käyttöä. Kyselyn tavoitteena on selvittää ihmisten kiinnostusta, tarpeita ja toiveita omasta lähivesialueestaan kerättävää tietoa ja sen käyttöä kohtaan.

1. Suhteeni vesistöön

Valitse seuraavista itseäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto. Voit tarvittaessa valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ Olen vakituinen ranta-asukas
☐ Olen vapaa-ajan asukas
☐ Olen ranta-/vesialueen omistaja
☐ Olen ammattikalastaja
☐ Olen maatalousyrittäjä
☐ Olen vesistön virkistyskäyttäjät (esim. retkeily, uinti, kalastus)
☐ Olen palvelujen tuottaja/muu elinkeinonharjoittaja
☐ Muu vesistön käyttäjä, mikä?

2. Seuraavassa on lueteltu vesialueen ominaisuuksiin ja tilaan liittyviä tietoja. Miten tärkeitä tiedot ja niiden saatavuus ovat sinulle?

Ole hyvä ja arvioi jokaista asiaa asteikolla 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä, EOS = en osaa sanoa

	5	4	3	2	1	EOS
Tieto vesialueen soveltuvuudesta virkistyskäyttöön (esim. uinti, veneily, kalastus)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tieto veden laadusta ja siinä tapahtuneista muutoksista (esim. ravinteisuus, pH, sinilevät)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Omat vapaaehtoisen vesistöseurannan havainnot	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Muiden vapaaehtoisten samalla vesialueella tekemät havainnot	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuvaus vesialueen yleisistä ominaisuuksista (esim. pinta-ala, syvyys, veden korkeuden vaihtelu)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuvaus järveä ympäröivän valuma-alueen ominaisuuksista (esim. pinta-ala, purot, joet)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuvaus ranta-alueista ja niiden ominaisuuksista (esim. kasvillisuus, eläimistö)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuvaus ranta-alueiden asutuksesta ja palveluista (esim. majoitus, satamapalvelut)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesialueesta koostettu tieto (esim. tutkimukset, internet-sivut)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ajankohtainen säätila järvellä (esim. ilman ja veden lämpötila, tuulen suunta ja nopeus, sademäärä)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesialueen luonnonsuojelulliset arvot ja luonnonsuojelualueet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ranta-alueiden virkistyskäyttämömahdollisuudet (esim. ulkoilureitit, uima- tai venerannat)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesialue valokuvina sekä tarinat ja paikallishistoria	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tieto vesialueen vedenottomahdollisuuksista (esim. juoma- tai pesuvesi)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Metsästys- ja linnustusmahdollisuudet vesialueella	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kalastusmahdollisuudet vesialueella (esim. kalasto, apajat, luvat)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jäähavainnot (esim. jäänpaksuus, railot)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Muu, mikä? <input type="text"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

7% valmiina

Seuraava -->



VETCombo

3. Seuraavassa on lueteltu erilaisia keinoja hankkia vesistötietoa. Arvioi miten tärkeä kukin tietolähde on sinulle.

Ole hyvä ja arvioi jokaista asiaa asteikolla 5 = erittäin tärkeä, 4 = melko tärkeä, 3 = neutraali, 2 = ei kovin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä, EOS = en osaa sanoa

	5	4	3	2	1	EOS
Sanomalehdet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tv/radio	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yärviviikki	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Internetin hakukoneet (esim. Google)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Sosiaalinen media (esim. Facebook, blogit)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Paikalliset hankkeiden järjestämät tilaisuudet (esim. Satavesi/Prosaaristomeri)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Julkaisut/kirjat/tutkimusraportit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Suomen ympäristökeskuksen internet-sivut	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ely-keskusten internet-sivut	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Paikalliset (esim. kunnan) ympäristöviranomaiset	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jokin muu tietolähde, mikä? <input type="text"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

15% valmiina

[<-- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)



VETCombo

4. Teetkö vapaaehtoista vesistöseurantaa tai osallistutko muuhun vastaavaan lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan?

Vesistöseurannalla tarkoitetaan kansalaisten aktiivisuuteen perustuvaa lähiveden tilan seurantaa, jonka tavoitteena on tuottaa ja tallentaa vesistön tilaan liittyvää informaatiota.

- ☐ Teen vapaaehtoista vesistöseurantaa
- ☐ En tee vesistöseurantaa, mutta osallistun muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan
- ☐ En tee vesistöseurantaa enkä muuta lähivesialueen hyväksi tehtävää toimintaa
- ☐ Alueen vesistöjen tilan seuranta kuuluu työhöni
- ☐ Alueen vesistöjen tilan seuranta kuuluu työhöni, mutta teen sitä myös vapaa-ajallani
- ☐ Joku muu, mikä?

hyppy
kysymykseen
nro 10

23% valmiina

[<-- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)



VETCombo

Vesistöseurannalla ja muulla lähivesistön hyväksi tehtävällä toiminnalla tarkoitetaan tässä kyselyssä ihmisten vapaa-ajallaan tekemää toimintaa. Mikäli tällainen toiminta kuuluu työhösi, mutta osallistut siihen myös vapaa-ajallasi, vastaa kysymyksiin vapaa-ajalla tapahtuvan toiminnan näkökulmasta.

5. Miten kauan olet tehnyt vesistöseurantaa?

- ☐ Aloitin seurannan mutta en lähettänyt tuloksia
☐ Olen tehnyt vesistöseurantaa yhtenä seurantakautena
☐ Olen tehnyt vesistöseurantaa kahtena seurantakautena
☐ Olen tehnyt vesistöseurantaa kolmena tai useampana seurantakautena
☐ Teen seurantaa omaksi ilokseni, enkä lähetä tuloksia

6. Millaista vesistöseurantaa olet tehnyt? Voit tarvittaessa valita useita vastausvaihtoehtoja.

- ☐ Näkösyvyyden seuranta
☐ Leväkukintojen seuranta
☐ Kalaston seuranta
☐ Vedenkorkeuden seuranta
☐ Vesikasvillisuuden seuranta
☐ Veden lämpötilan seuranta
☐ Seuraan jotain muuta, mitä?

7. Miten paljon seuraavat asiat motivoivat sinua tekemään vesistöseurantaa tai osallistumaan muihin lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan?

Ole hyvä ja arvioi kutakin asiaa asteikolla 5 = erittäin paljon, 4 = melko paljon, 3 = neutraali, 2 = ei kovin paljon, 1 = ei lainkaan, EOS = en osaa sanoa

	5	4	3	2	1	EOS
Maisemista ja ulkoilmasta nauttiminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yhteinen tekeminen perheen kanssa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Rentoutuminen ja rauhoittuminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Uuden oppiminen ja omien taitojen kehittäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Samanhenkisten ihmisten seura	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Mielekäs tekeminen luonnossa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Osallistuminen vesistön tilan parantamiseen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Toimiminen paikallisten asioiden hyväksi	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Luonnonsuojelu	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikkuminen vesillä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Uusiin ihmisiin tutustuminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Omien tietojen jakaminen muiden kanssa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yksin oleminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Nostalginen tunnelma ja muistot (esim. lapsuuden muistot lähijärveltä)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lisätiedon hankkiminen mahdollisia kunnostustoimia varten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Saan vesistöseurannalla itselleni tärkeää tietoa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

30% valmiina

VETCombo

8. Miten hyvin seuraavat väittämät vastaavat omaa kokemustasi vesistöseurannasta?

Ole hyvä ja arvioi kutakin väittämää asteikolla 5 = Täysin samaa mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 1 = Täysin eri mieltä, EOS = en osaa sanoa

	5	4	3	2	1	EOS
Vesistöseurantaan tarvittavien välineiden saaminen on vaivatonta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesistöseurannan välineet ovat helppokäyttöisiä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Havainnointitulosten kirjaaminen on yksinkertaista ja helppoa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Pohdin usein saamiani seurantatuloksia ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Keskustelen vesistöseurannasta ja sen tuloksista mielelläni muiden ihmisten kanssa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesistöseurannan myötä olen ajatellut lähijärveni tilaa enemmän kuin ennen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Toivoisin saavani lisää koulutusta vesistöseurantaan liittyen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Haluaisin tietää enemmän vesistöseurannan tulosten käytöstä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Uskon vesistöseurannan tulosten olevan luotettavia	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Voisin osallistua lähiveden kunnostukseen esim. talkoilla mikäli vesistöseuranta paljastaisi hälyttäviä tuloksia	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesistöseuranta kuormittaa/sitoo liikaa seurannan tekijöitä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Minulle olisi tärkeää saada välitöntä palautetta havainnoistani	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Haluaisin seurata havaintojeni kertymistä esim. internetin kautta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Haluaisin syöttää omat seurantatulokseni nettiin muiden nähtäville	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vertaisin mielelläni seurantatuloksiani muiden tuloksiin jo havainnointikauden aikana	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesistöseurannan mittausten laadunvarmistusta tulisi kehittää	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Toivoisin saavani valikoitua, itse määrittämiä teemoihin liittyvää vesistötietoa esim. sähköpostiini	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Aion osallistua vesistöseurantaan myös jatkossa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

9. Kerro kokemuksistasi ja toiveistasi vesistöseurantaan liittyen

38% valmiina

[<-- Edellinen](#)
[Seuraava -->](#)


VETCombo

10. Missä määrin seuraavat asiat vaikeuttavat/estävät osallistumistasi vapaaehtoiseen vesistöseurantaan tai muuhun lähivesialueen hyväksi tehtävään toimintaan?

Ole hyvä ja arvioi kutakin asiaa asteikolla 5 = erittäin paljon, 4 = melko paljon, 3 = neutraali, 2 = ei kovin paljon, 1 = ei lainkaan, EOS = en osaa sanoa

	5	4	3	2	1	EOS
Aikapula/kiire	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kokemattomuus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opastuksen puute	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Itselleni aiheutuvat kustannukset	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Toiminnan vaatima sitoutuminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Epäily toiminnan hyödyllisyydestä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Epäily mittaustulosten luotettavuudesta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Toiminnan yksinäisyys	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Toiminnan huono organisointi	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vuorovaikutuksen puute toiminnan organisoijan kanssa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Välittömän palautteen puute	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tulosten riittämätön raportointi mittaajille	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tulosraporttien huono saatavuus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Muiden kielteinen tai välinpitämätön suhtautuminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vaikutukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua, jos silloinkaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Muu, mikä? <input type="text"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

46% valmiina

<-- Edellinen

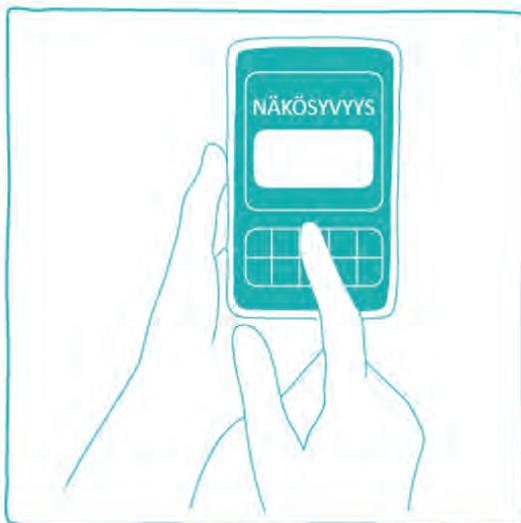
Seuraava -->



Seuraavassa esitetään neljä ideaa vesialuetta koskevan tiedon keräämiseen ja käyttöön. Arvioi kutakin ideaa omasta näkökulmastasi.

11. Arvioitava kuvaus nro 1/4

Ole hyvä ja arvioi kutakin väittämää asteikolla 5 = Täysin samaa mieltä, 4 = Jotseenkin samaa mieltä, 3 = Ei samaa, eikä eri mieltä, 2 = Jotseenkin eri mieltä, 1 = Täysin eri mieltä, EOS = En osaa sanoa



Vesistöseurannan tulosten kirjaaminen ja lähettäminen älypuhelimella suoraan havaintopaikalta, jonka jälkeen tiedot välittömästi hyödynnettävissä esim. karttatietopalvelussa.

Asia on kiinnostava

Voisin kokeilla/käyttää sitä

Se on tarpeellinen

Se kannustaisi tutustumaan lähivesialueeseen

5	4	3	2	1	EOS
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

12. Idean vapaamuotoinen arviointi

53% valmiina

<-- Edellinen

Seuraava -->



13. Arvioitava kuvaus nro 2/4

Ole hyvä ja arvioi kutakin väittämää asteikolla 5 = Täysin samaa mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 3 = Ei samaa, eikä eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 1 = Täysin eri mieltä, EOS = En osaa sanoa



Lähivesistön tilasta kiinnostuneiden verkkoyhteisö, jossa voidaan jakaa tietoa ja kokemuksia sekä luoda yhteistä toimintaa.

Asia on kiinnostava

Voisin kokeilla/käyttää sitä

Se on tarpeellinen

Se kannustaisi tutustumaan lähivesialueeseen

5	4	3	2	1	EOS
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

14. Idean vapaamuotoinen arviointi

61% valmiina

[<- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)



15. Arvioitava kuvaus nro 3/4

Ole hyvä ja arvioi kutakin väittämää asteikolla 5 = Täysin samaa mieltä, 4 = Jokseenkin samaa mieltä, 3 = Ei samaa, eikä eri mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 1 = Täysin eri mieltä, EOS = En osaa sanoa



Vesistön kaikki käyttäjät voivat tehdä täydentävää seurantaa. Ohjeistukset ja välineet mittaamiseen ovat kaikkien saatavilla. Hyödyllistä ja opettavaista tekemistä esim. perheen kanssa.

Asia on kiinnostava

Voisin kokeilla/käyttää sitä

Se on tarpeellinen

Se kannustaisi tutustumaan lähivesialueeseen

5	4	3	2	1	EOS
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

16. Idean vapaamuotoinen arviointi

69% valmiina

[<-- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)



17. Arvioitava kuvaus nro 4/4

Ole hyvä ja arvioi kutakin väittämää asteikolla 5 = Täysin samaa mieltä, 4 = Jotseenkin samaa mieltä, 3 = Ei samaa, eikä eri mieltä, 2 = Jotseenkin eri mieltä, 1 = Täysin eri mieltä, EOS = En osaa sanoa



Oman lähijärven havaintotulokset ja tiedot kuvioina, taulukoina ja esityksinä saatavilla silloin, kun itse haluan. Esim. veden laadun muutokset nähtävissä heti mittauksen jälkeen.

Asia on kiinnostava

Voisin kokeilla/käyttää sitä

Se on tarpeellinen

Se kannustaisi tutustumaan lähivesialueeseen

5	4	3	2	1	EOS
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

18. Idean vapaamuotoinen arviointi

76% valmiina

<-- Edellinen

Seuraava -->



19. Miten tärkeänä pidät seuraavaa toimintaa vesistönsuojelussa?

Ole hyvä ja arvioi kutakin asiaa asteikolla 5= Erittäin tärkeä, 4= Melko tärkeä, 3= Neutraali, 2= Ei kovin tärkeä, 1= Ei lainkaan tärkeä, EOS = En osaa sanoa

	5	4	3	2	1	EOS
Ympäristö-/luontotapahtumat	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kirjallinen materiaali/julkaisut	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tiedottaminen paikallisessa mediassa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tiedottaminen internetissä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Erilaiset vesistökartoitukset, -seurannat ja -tutkimukset	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Käytännönläheinen koulutus (esim. vesistön kunnostuksesta)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Mielipiteiden ja kokemusten vaihto	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Talkoot	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Virkamiesten ja päättäjien koulutus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Alueen väestön koulutus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ympäristökasvatus kouluissa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Valtakunnalliseen/maakunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yhteistyö järjestöjen kanssa (esim. WWF, Suomen luonnonsuojeluliitto)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kansalaisten aktivointi vesiensuojelutyöhön	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lapsille ja nuorille suunnattu harrastustoiminta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vesiensuojelu-/hoitoyhdistysten toiminta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Paikallinen hanketyö	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Muu, mikä? <input type="text"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

84% valmiina

[<-- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)



VETCombo

20. Sukupuoli

- ☐ Nainen
☐ Mies

21. Ikä

vuotta

22. Koulutus

- ☐ Kansakoulu /peruskoulu
☐ Ylioppilastutkinto
☐ Ammatillinen tutkinto (toinen aste)
☐ Opistotasoinen tutkinto
☐ Korkeakoulututkinto
☐ Joku muu

23. Perheen koko

aikuisia

lapsia

24. Alle 18 vuotiaiden kotona asuvien lasten lukumäärä ikäryhmittäin

0-6 vuotta

7-12 vuotta

13-17 vuotta

18 tai yli vuotta

92% valmiina

[<-- Edellinen](#) [Seuraava -->](#)



25. Yhteystiedot arvontaa varten

Kaikkien kyselyyn vastanneiden ja yhteystietonsa antaneiden kesken arvotaan 5 kpl 20 € lahjakortteja. Yhteystietoja käytetään arvontaan eikä niitä yhdistetä vastauksiin.

Etunimi

Sukunimi

Osoite

Postinumero

Postitoimipaikka

Puhelin

Sähköposti

26. VETCombo-projektissa tullaan kevään 2012 aikana haastattelemaan lähivesialueestaan kiinnostuneita henkilöitä. Voimmeko ottaa sinuun yhteyttä mahdollisen haastattelun merkeissä tai paikkakunnallasi järjestettävään keskustelutilaisuuteen kutsumiseksi?

- ☐ Kyllä, minuun saa ottaa yhteyttä
☐ En halua, että minuun otetaan yhteyttä

100% valmiina



Vesistöistä saatavan tiedon kerääminen on ollut pitkälti julkisten organisaatioiden varassa. Vähenevät resurssit kuitenkin vaativat etsimään uudenlaisia tapoja tuottaa vesistötietoa. Eräänä ratkaisuna on esitetty kansalaisten vapaaehtoistyön ja kansalaishavainnoinnin organisoimista ja hyödyntämistä nykyistä tehokkaammin. Jotta vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta voisi tulevaisuudessa olla osa vesistöistä saatavaan tietoon nojaavaa palvelujärjestelmää, tarvitaan lisää ymmärrystä siitä, mikä ihmisiä vapaaehtoiseen vesistötoimintaan motivoi, millaisia kokemuksia heillä toiminnasta on ja millaiset tekijät estävät heidän osallistumistaan toimintaan. Näitä teemoja valotetaan tässä raportissa VETCombo-hankkeessa toteutetun kuluttajakyselyn tulosten kautta.



ISBN 978-952-60-4679-2 (pdf)
 ISSN-L 1799-4837
 ISSN 1799-4837
 ISSN 1799-4845 (pdf)

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Länsi-Suomen muotoilukeskus Muova
www.aalto.fi

**KAUPPA +
TALOUS**

**TAIDE +
MUOTOILU +
ARKKITEHTUURI**

**TIEDE +
TEKNOLOGIA**

CROSSOVER

**DOCTORAL
DISSERTATIONS**